

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Cahier 2019-8

Achtergronden en recidive onder daders van high impact crimes veroordeeld in 2002-2015

D. Blokdijk
K.A. Beijersbergen
G. Weijters

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Inhoud

Samenvatting — 5

1 Inleiding — 11

2 Methode — 13

- 2.1 Data — 13
- 2.2 Onderzoeksgroepen — 13
- 2.3 Referentiegroep — 16
- 2.4 Variabelen — 16
- 2.5 Analyses — 17

3 Resultaten — 21

- 3.1 Achtergrondkenmerken — 21
- 3.2 Recidive — 26
- 3.3 Feitelijke en gecorrigeerde recidiveontwikkeling in de tijd — 27
- 3.4 Feitelijke en verwachte recidive per arrondissement — 30

4 Conclusie en discussie — 35

- 4.1 Belangrijkste bevindingen — 35
 - 4.1.1 Aantal veroordeelden — 35
 - 4.1.2 Achtergrondkenmerken — 36
 - 4.1.3 Recidive — 37
 - 4.1.4 Recidiveontwikkeling over de tijd — 38
 - 4.1.5 Verwachte recidive per arrondissement — 38
- 4.2 Beperkingen — 38
- 4.3 Tot besluit — 39

Summary — 41

Literatuur — 47

Bijlagen

- 1 Samenstelling klankbordgroep — 51
- 2 Voorspellingsmodellen gecorrigeerde recidiveontwikkeling — 53
- 3 Voorspellingsmodellen verwachte recidive per arrondissement — 57
- 4 Feitelijke en verwachte recidive, betrouwbaarheidsintervallen en effectgroottes per arrondissement van HIC-daders — 61

Samenvatting

Sinds enkele jaren wordt in Nederland de term 'high impact crimes' (HIC) gebruikt om delicten aan te duiden die een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij hebben. Onder de klassieke HIC-delicten worden (gewelddadige) vermogensdelicten geschaard, om precies te zijn woninginbraak, straatroof en overvallen. In de afgelopen jaren is door de overheid sterk ingezet op de bestrijding van deze HIC-problematiek middels verschillende beleidsprogramma's, de instelling van de Taskforce Overvallen en de veiligheidsagenda.

In dit rapport staan de achtergronden en recidive centraal van daders van woninginbraak, straatroof en overvallen die in de periode 2002 tot en met 2015 onherroepelijk zijn veroordeeld voor een dergelijk delict. De onderhavige studie maakt deel uit van een vijfjarig onderzoeksprogramma naar de recidive onder HIC-daders dat medio 2016 van start is gegaan. De huidige studie betreft een vervolg op de eerste recidivemeting onder alle veroordeelde HIC-daders in Nederland in 2002 tot en met 2013 en de haalbaarheidsstudie naar regionale recidivecijfers onder veroordeelde HIC-daders. De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- 1 Wat zijn de achtergrondkenmerken van de veroordeelde HIC-daders? Hoe verhouden de achtergrondkenmerken van deze groepen zich tot die van de totale groep van veroordeelde daders?
- 2 Wat is het recidivebeeld bij de veroordeelde HIC-daders: welk percentage van de HIC-daders kwam binnen twee jaar na de HIC-strafzaak opnieuw in aanraking met justitie (recidiveprevalentie)? Hoe verhoudt de recidiveprevalentie van deze groepen zich tot die van de totale groep van veroordeelde daders?
- 3 Wat is de ontwikkeling van de recidive bij de veroordeelde HIC-daders door de jaren heen, rekening houdend met verschuivingen in de achtergrondkenmerken van de daders over de tijd?
- 4 Wat is de recidive onder veroordeelde HIC-daders uitgesplitst naar arrondissement, rekening houdend met verschillen in de achtergrondkenmerken van de daders tussen arrondissementen?

Methode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de werkwijze van de recidivemonitor van het WODC en maakt gebruik van de gegevens uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). De OBJD is een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatie Systeem (JDS), het wettelijke registratiesysteem van strafzaken. Het gebruik van de OBJD impliceert dat alleen de criminaliteit die onder de aandacht komt van het Openbaar Ministerie (OM) met het onderzoek in kaart wordt gebracht. Delicten en daders die niet worden opgespoord en niet aan het OM worden doorgegeven, blijven buiten beschouwing.

De onderzoeksgroep in de huidige studie betreft daders van woninginbraak, straatroof en overvallen die in de periode 2002 tot en met 2015 door het OM zijn vervolgd en waarbij een dergelijk delict bewezen werd verklaard. Meer specifiek gaat het om daders waarbij het HIC-delict in de strafzaak onherroepelijk is geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of is afgedaan door het OM (inclusief beleidssepots, maar exclusief vrijspraken, technische sepots en andere technische beslissingen). Om deze groep daders aan te duiden wordt in dit rapport verder gesproken van veroordeelde daders.

Om de achtergrondkenmerken en recidivepercentages van de veroordeelde HIC-daders enig reliëf te geven, worden deze gegevens afgezet tegen de cijfers van alle veroordeelde daders in Nederland, de zogenoemde referentiegroep. Deze referentiegroep bestaat uit alle daders van een strafbaar feit waarbij de strafzaak onherroepelijk is geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of is afgedaan door het OM. Het is belangrijk om op te merken dat een directe vergelijking tussen de HIC-daders en deze referentiegroep niet mogelijk is. De cijfers van de referentiegroep zijn enkel bedoeld om de cijfers van HIC-daders in perspectief te plaatsen.

In overeenstemming met de werkwijze van de recidivemonitor van het WODC is *recidive* geoperationaliseerd als 'een nieuwe strafzaak'. Met een strafzaak worden zaken bedoeld die zijn geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of zijn afgedaan door het OM (inclusief beleidssepots, maar exclusief vrijspraken, technische sepots en andere technische beslissingen) én zaken die nog niet (onherroepelijk) zijn afgedaan. Meer specifiek is gekeken naar de *tweejarige recidiveprevalentie*: het percentage personen van de onderzoeksgroep dat binnen twee jaar een nieuw delict heeft gepleegd dat leidde tot een nieuwe strafzaak. Er is naar drie vormen van recidive gekeken: *algemene recidive*, *HIC-recidive* en *speciale recidive*. *Algemene recidive* betreft een nieuwe strafzaak naar aanleiding van het plegen van enig misdrijf. *HIC-recidive* heeft betrekking op een nieuwe strafzaak naar aanleiding van het plegen van een woninginbraak, straatroof of overval. De *speciale recidive* heeft betrekking op een nieuwe strafzaak naar aanleiding van het plegen van hetzelfde delict als in de uitgangszaak (bijvoorbeeld bij woninginbrekers gaat het om een nieuwe woninginbraak). De recidive is berekend met behulp van survivalanalyse. Hierbij is er gecorrigeerd voor incapacitatie, met andere woorden voor de tijd die men vast zat in detentie waardoor recidive niet mogelijk was.

Om te zien hoe de tweejarige recidiveprevalentie onder de HIC-daders zich heeft ontwikkeld in de laatste tien jaar (2006 tot en met 2015) zijn naast de feitelijke recidivecijfers ook gecorrigeerde recidivecijfers berekend, waarbij rekening is gehouden met verschuivingen in de achtergrondkenmerken van de daders over de tijd. De reden voor deze correctie is dat schommelingen in het recidiveniveau in de tijd het gevolg kunnen zijn van verschuivingen in de samenstelling van de onderzoeksgroepen over de jaren heen. Met de achtergronden van de daders kan immers ook het risicoprofiel van daders veranderen. De feitelijke recidivecijfers zijn door middel van een voorspellingsmodel bijgesteld. Voor alle drie de HIC-dadergroepen is het gelukt om een voorspellingsmodel op te stellen; voor overvallers is het echter enkel gelukt om een model te ontwikkelen voor de laatste vijf in plaats van tien jaar.

Om te zien hoe het in de verschillende arrondissementen is gesteld met de tweejarige recidiveprevalentie onder HIC-daders is voor elk arrondissement naast de feitelijke recidive ook de verwachte recidive berekend, waarbij rekening is gehouden

met de achtergrondkenmerken van de daders in het betreffende arrondissement. Dit is van belang omdat verschillen in recidive tussen arrondissementen (net als verschillen over de tijd heen) het gevolg kunnen zijn van verschillen in de achtergrondkenmerken van de daders tussen arrondissementen. Voor het berekenen van de verwachte recidive is gebruikgemaakt van een voorspellingsmodel. Per arrondissement zijn vervolgens de feitelijke en de verwachte recidive met elkaar vergeleken, waarbij is onderzocht of eventuele verschillen statistisch significant (p -waarde $<0,05\%$) en relevant (effectgrootte $>0,1$) zijn.

Resultaten

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen van het onderzoek beschreven. Voor de bediscussie van de resultaten wordt verwezen naar hoofdstuk 4 Conclusie en discussie.

Aantal veroordeelden

- Voor alle drie de HIC-dadergroepen geldt dat het aantal veroordeelde daders is afgenomen in de periode 2002 tot en met 2015. Het aantal veroordeelde woninginbrekers en overvallers fluctueerde in de onderzochte periode, maar is over de gehele periode gezien gedaald van 2.542 tot 1.842 woninginbrekers en van 832 tot 497 overvallers. Het aantal veroordeelde straatrovers is in de periode 2002 tot en met 2015 meer dan gehalveerd, van 2.100 tot 807 straatrovers.

Achtergrondkenmerken

- Straatrovers zijn relatief jong bij de uitgangszaak. Ten tijde van de strafzaak is zo'n 41% van de veroordeelde straatrovers in 2015 minderjarig, tegen 19% van de overvallers, 13% van de woninginbrekers en 6% van alle daders. Wel is het aandeel minderjarige straatrovers in de afgelopen jaren afgenomen van 51% in 2011 tot 41% in 2015.
- HIC-daders komen op jonge leeftijd voor het eerst in aanraking met justitie. Dit geldt in het bijzonder voor straatrovers: 79% van de veroordeelde straatrovers in 2015 had de eerste strafzaak op minderjarige leeftijd. Maar ook bij de veroordeelde overvallers en woninginbrekers had respectievelijk 69% en 63% de eerste strafzaak terwijl ze nog minderjarig waren. Bij de totale groep veroordeelde daders in 2015 ligt dit percentage op slechts 31%.
- Uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis blijkt dat de HIC-daders vaak al eerder met justitie in aanraking zijn gekomen. In 2015 heeft respectievelijk 83%, 81% en 73% van de veroordeelde woninginbrekers, overvallers en straatrovers één of meerdere eerdere strafzaken op hun naam staan. Bij alle veroordeelde daders is dit 63%.
- Uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis blijkt dat de veroordeelde HIC-daders zich niet beperken tot hetzelfde delict als in de uitgangszaak; alle drie de groepen plegen ook andere (HIC)-delicten. Woninginbrekers specialiseren nog het meeste (34% heeft eerdere woninginbraak-strafzaken).
- Met name woninginbrekers hebben veel eerdere strafzaken op hun naam staan. In 2015 ligt het gemiddeld aantal eerdere strafzaken bij veroordeelde woninginbrekers op elf, terwijl dit aantal bij veroordeelde overvallers, straatrovers en alle daders op respectievelijk acht, zes en vijf ligt. Het gemiddeld aantal eerdere strafzaken is bij alle drie de HIC-dadergroepen in de loop van de tijd wel afgenomen.

- Bij woninginbraak en straatroof zijn de strafzaken in 2015 meestal afgedaan met een korte vrijheidsstraf van maximaal zes maanden (beide 36%) of een werkstraf (respectievelijk 30% en 24%), terwijl bij overvallen de meerderheid van de strafzaken is afgedaan met een lange vrijheidsstraf van ten minste zes maanden (58%).
- De meeste HIC-strafzaken worden afgedaan in de Randstad. In de arrondissementen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Midden-Nederland (waarbinnen Utrecht valt) wordt bijna de helft van de woninginbraak- en overvalstrafzaken en ruim twee derde van de straatroofstrafzaken afgedaan.

Recidiveprevalentie

- Van de veroordeelde HIC-daders in 2015 heeft 56% van de woninginbrekers, 54% van de straatrovers en 43% van de overvallers binnen twee jaar een nieuwe strafzaak voor enig delict. Dit is hoog vergeleken met het tweejarige recidivepercentage van 28% onder alle veroordeelde daders.
- Veroordeelde HIC-daders recidiveren veelal met een ander delict dan in de uitgangszaak. De HIC-recidive (6 tot 15%) en speciale recidive (2 tot 13%) liggen namelijk een stuk lager dan de algemene recidive (43 tot 56%). Overvallers blijken de sterkste generalisten, woninginbrekers specialiseren zich wel wat meer.

Recidiveontwikkeling over de tijd

- De gecorrigeerde tweejarige algemene recidiveprevalentie, waarbij rekening wordt gehouden met verschuivingen in de achtergrondkenmerken van de daders over de jaren heen, is onder de drie HIC-dadergroepen afgenomen of gelijk gebleven. Bij woninginbraak en straatroof is gekeken naar de laatste tien jaar (2006 tot en met 2015). Bij woninginbrekers is de gecorrigeerde recidive in deze periode gedaald van 60% tot 56%. Bij straatrovers is de gecorrigeerde recidive gedaald van 57% in 2006 tot 51% in 2014 en vervolgens gestegen tot 54% in 2015. Bij overvallen is gekeken naar de laatste vijf jaar (2011 tot en met 2015). Na een afname van 43% in 2011 tot 38% in 2013 volgt een toename waardoor de gecorrigeerde recidive bij overvallers in 2015 weer op 43% uitkomt.
- De resultaten lijken te duiden op een trendbreuk. Waar in de vorige recidivemeting onder HIC-daders (Beijersbergen et al., 2018) nog sprake was van dalende trends tot en met 2013, is daar in cohort 2014 en 2015 voor alle drie de HIC-dadergroepen een einde aan gekomen. Met name de recidiveontwikkeling bij overvallers is opvallend. In de periode 2004 tot en met 2013 is de grootste recidivedaling bij overvallers te zien (relatieve recidiveafname van 20%), terwijl in de jaren 2013 tot en met 2015 bij deze groep juist de grootste recidivestijging te zien is (relatieve recidivetoename van 15%).

Verwachte recidive per arrondissement

- Bij diverse arrondissementen blijken er significante verschillen te bestaan tussen de feitelijke en verwachte recidive van woninginbrekers, straatrovers en overvallers. Als echter gekeken wordt naar de effectgrootte dan blijkt er slechts in twee van deze gevallen sprake van een relevant verschil. Allereerst ligt in arrondissement Overijssel de recidive onder straatrovers lager dan verwacht mag worden op basis van de in het onderzoek meegenomen achtergrondkenmerken. De feitelijke recidive is 9,8 procentpunt lager dan de verwachte recidive van 48,5%. De effectgrootte is te kwalificeren als klein (0,141). Ten tweede ligt in arrondissement Noord-Nederland de recidive onder overvallers lager dan verwacht. De feitelijke recidive is 7,1 procentpunt lager dan de verwachte recidive van 41,1%. De effectgrootte is wederom te kwalificeren als klein (0,111).

Beperkingen

De huidige studie kent enkele beperkingen. Een eerste beperking is dat het onderhavige onderzoek gebruikmaakt van gegevens uit het justitieel documentatiesysteem. Daarmee wordt alleen criminaliteit die onder de aandacht komt van het OM en leidt tot een strafzaak in het huidige onderzoek meegenomen, terwijl bij de HIC-delicten sprake is van betrekkelijk lage ophelderingspercentages, zeker bij woninginbraak. Een tweede beperking is dat zowel bij de berekening van de gecorrigeerde recidiveontwikkeling als bij de verwachte recidive per arrondissement rekening is gehouden met een beperkt aantal achtergrondkenmerken van de HIC-daders, zoals geslacht, geboorteland, leeftijd en strafrechtelijke carrière, terwijl ook andere achtergrondkenmerken, zoals verslavingsproblematiek of psychosociale problematiek, van invloed kunnen zijn op de recidive. Een derde beperking is dat de huidige studie een beschrijvende studie is, waardoor een sluitende verklaring voor de recidiveontwikkeling over de tijd onder HIC-daders ontbreekt evenals een verklaring waarom het recidiveniveau onder HIC-daders in bepaalde arrondissementen lager of hoger is dan verwacht. Er kunnen diverse factoren van invloed zijn op het recidiveniveau, zoals niet-geïnccludeerde daderkenmerken, criminaliteitsbestrijdingsbeleid en registratie-effecten. Welke factor/factoren ten grondslag ligt/liggen aan de gevonden resultaten vereist verder onderzoek. De huidige bevindingen hebben enkel een signalerende functie.

Tot besluit

Op basis van de huidige studie kunnen drie conclusies getrokken worden. Allereerst blijkt uit de resultaten dat HIC-daders een actieve dadergroep vormen en vaak al op een jonge leeftijd beginnen met crimineel gedrag. Een aanzienlijk deel van de HIC-daders is minderjarig ten tijde van de eerste strafzaak en dit geldt zeker voor straatrovers. Eerder onderzoek heeft laten zien dat juist deze minderjarige daders de grootste kans hebben om uit te groeien tot een veelpleger. Het lijkt dan ook belangrijk om vroegtijdig in te grijpen bij minderjarige HIC-daders. Ten tweede laten de resultaten een mogelijke trendbreuk in de recidiveontwikkeling zien. Tot 2013 daalde de recidive onder HIC-daders, maar in 2014 en 2015 is dit gestagneerd of is er zelfs sprake van een stijging van de recidive. Ook al is de oorzaak hiervan ongewis en is het onduidelijk hoe deze recidivetrend zich in de toekomst gaat ontwikkelen, het lijkt belangrijk om de aandacht voor HIC-daders niet af te zwakken en actief te blijven werken aan de bestrijding van high impact crimes. Tot slot is het opvallend dat het aantal veroordeelde HIC-daders sinds 2002 fors is afgenomen, terwijl de recidive het afgelopen decennium lang niet zo sterk is gedaald. Het is een interessante vraag voor vervolgonderzoek om na te gaan hoe deze verschillende trends verklaard kunnen worden.

1 Inleiding

Sinds enkele jaren wordt in Nederland de term 'high impact crimes' (HIC) gebruikt om delicten aan te duiden die een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij hebben. Onder de klassieke HIC-delicten worden (gewelddadige) vermogensdelicten geschaard, om precies te zijn woninginbraak, straatroof en overvallen (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014a, 2016). In de afgelopen jaren is door de overheid sterk ingezet op de bestrijding van deze HIC-problematiek middels verschillende beleidsprogramma's (Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2002; Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014b), de instelling van de Taskforce Overvallen (Taskforce Overvallen, 2010; 2011; 2017) en de veiligheidsagenda (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014a).

De Directie Beschermen, Aanpakken en Voorkomen (DBAenV) van het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft het WODC gevraagd de recidive onder daders van woninginbraken, straatroven en overvallen (verder HIC-daders genoemd) te monitoren. De onderhavige studie maakt deel uit van een vijfjarig onderzoeksprogramma naar de recidive onder HIC-daders dat medio 2016 van start is gegaan. De huidige studie betreft de tweede recidivemeting onder alle veroordeelde HIC-daders in Nederland. In dit rapport zal allereerst worden ingegaan op de achtergronden, recidive en recidiveontwikkeling onder HIC-daders die tussen 2002 en 2015 onherroepelijk zijn veroordeeld¹ voor een dergelijk delict. Daarnaast wordt, gezien de regionale verschillen in zowel het voorkomen van HIC-delicten (Beijersbergen, Blokdijk & Weijters, 2018) als de aanpak van HIC-daders (Rovers & Hoogeveen, 2016; Van Gaalen, 2017), in dit rapport ingegaan op de recidive per arrondissement². De huidige studie is een vervolg op de eerste recidivemeting onder HIC-daders veroordeeld in 2002 tot en met 2013 (Beijersbergen e.a., 2018)³ en de haalbaarheidsstudie naar regionale recidivecijfers onder HIC-daders (Beijersbergen, Blokdijk, Tollenaar & Weijters, 2019).

In dit rapport staan de achtergronden en recidive van woninginbrekers, straatrovers en overvallers veroordeeld in de periode 2002 tot en met 2015 centraal. De vier hoofdvragen van het onderzoek luiden als volgt:

- 1 Wat zijn de achtergrondkenmerken van de veroordeelde HIC-daders? Hoe verhouden de achtergrondkenmerken van deze groepen zich tot die van de totale groep van veroordeelde daders?

1 In dit rapport verstaan wij onder veroordeelde daders niet alleen daders waarbij de strafzaak is geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter, maar ook daders waarbij de strafzaak is afgedaan door het OM (inclusief beleidsschetsen). Vrijspraken, technische schetsen en andere technische beslissingen worden niet meegenomen.

2 Een arrondissement geeft aan in welke regio en rechtbank de strafzaak is afgedaan. Een strafzaak wordt in eerste instantie afgedaan in het arrondissement waarbinnen de pleeggemeente valt, maar er zijn ook andere mogelijkheden zoals het arrondissement van de woonplaats of het arrondissement waar reeds een vervolging voor een ander feit is aangevangen (Artikel 2 Sv).

3 In dit eerdere rapport is meer achtergrondinformatie over high impact crimes en een beschrijving van de relevante literatuur te vinden.

- 2 Wat is het recidivebeeld bij de veroordeelde HIC-daders: welk percentage van de HIC-daders kwam binnen twee jaar na de HIC-strafzaak opnieuw in aanraking met justitie (recidiveprevalentie)? Hoe verhoudt de recidiveprevalentie van deze groepen zich tot die van de totale groep van veroordeelde daders?
- 3 Wat is de ontwikkeling van de recidive bij de veroordeelde HIC-daders door de jaren heen, rekening houdend met verschuivingen in de achtergrondkenmerken van de daders over de tijd?
- 4 Wat is de recidive onder veroordeelde HIC-daders uitgesplitst naar arrondissement, rekening houdend met verschillen in de achtergrond-kenmerken van de daders tussen arrondissementen?

2 Methode

2.1 Data

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de werkwijze van de recidivemonitor van het WODC (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011) en maakt gebruik van de gegevens uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). De OBJD is een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatie Systeem (JDS), het wettelijke registratiesysteem van strafzaken. Het JDS geeft voor alle (rechts)personen die met justitie in aanraking zijn gekomen een overzicht van de strafzaken waarin zij als verdachte centraal stonden. Van elke strafzaak is geregistreerd wanneer en bij welk parket de zaak werd aangemeld, om welke delicten het ging en hoe en door welke instantie de zaak is afgedaan. Het gebruik van de OBJD impliceert dat alleen de criminaliteit die onder de aandacht komt van het Openbaar Ministerie (OM) met het onderzoek in kaart wordt gebracht. Delicten en daders die niet worden opgespoord en niet aan het OM worden doorgegeven, blijven buiten beschouwing. Dit geldt eveneens voor de recidive: alleen recidivedelicten die zijn opgespoord en worden vervolgd door het OM worden in kaart gebracht.

2.2 Onderzoeksgroepen

In de huidige studie staan drie onderzoeksgroepen centraal. Het betreft daders van woninginbraak, straatroof en overval die in de periode 2002 tot en met 2015 door het OM zijn vervolgd en waarbij een dergelijk delict bewezen werd verklaard. Meer specifiek gaat het om daders waarbij het HIC-delict in de strafzaak onherroepelijk is geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of is afgedaan door het OM (inclusief beleidssepots, maar exclusief vrijspraken, technische sepots en andere technische beslissingen).⁴ Om deze groep daders aan te duiden wordt in dit rapport verder gesproken van veroordeelde HIC-daders.

Het is belangrijk om te realiseren dat de onderzoeksgroepen in het onderhavige onderzoek slechts een klein deel vormen van de totale populaties van daders van woninginbraak, straatroof en overvallen in Nederland. Het ophelderingspercentage bij deze delicten is betrekkelijk laag, zeker bij woninginbraak. Het ophelderingspercentage varieert over de tijd en per onderzoek, maar lag in de periode 2007 tot en met 2015 bij woninginbraak rond 8-11%, bij straatroof rond 23-30% en bij overvallen rond 26-59% (Klein Haneveld e.a., 2012; Mesu & Van Nobelen, 2012a; Mesu & Van Nobelen, 2012b; Mesu e.a., 2013; Van Aalst & Nauta, 2018). Hierdoor worden lang niet alle daders vervolgd en veroordeeld. Bovendien is het met deze lage ophelderingspercentages de vraag of de veroordeelde HIC-daders, en in het bijzonder de veroordeelde woninginbrekers, een representatieve afspiegeling vormen van de gehele populatie daders.

⁴ Een beleidssepot is een beslissing van het OM, waarbij het OM, ondanks voldoende bewijs, afziet van vervolging van een strafbaar feit op grond van het algemeen belang. Een technisch sepot is een beslissing van het OM waarbij het afziet van vervolging van een strafbaar feit, omdat het van mening is dat vervolging niet tot een veroordeling zal leiden, bijvoorbeeld omdat voldoende bewijs ontbreekt of omdat het feit of de verdachte niet strafbaar is.

Omdat in onderhavige studie gebruik wordt gemaakt van gegevens uit de justitiële documentatie, is de wijze waarop het OM de drie HIC-delicten definieert leidend voor het huidige onderzoek. Onder woninginbraak wordt verstaan: *'diefstal of een poging daartoe, zonder (bedreiging met) geweld tegen personen, in combinatie met het wederrechtelijk betreden van een woning bijvoorbeeld door braak of insluiping'* (Openbaar Ministerie, 2015). Straatroof wordt gedefinieerd als: *'het met (bedreiging van) geweld wegnemen of afpersen van enig goed, gepleegd tegen particuliere personen die zich op de openbare weg bevinden, of de poging daartoe'*⁵ (Openbaar Ministerie, 2015). Een overval wordt gedefinieerd als: *'het met (bedreiging van) geweld wegnemen of afpersen van enig goed, gepleegd tegen personen in een afgeschermd ruimte of op een gepland of georganiseerd waardetransport'*⁶, of de poging daartoe' (Openbaar Ministerie, 2015). Deze drie delict definities sluiten elkaar wederzijds uit.

De drie HIC-delicten zijn niet direct herkenbaar in de registraties op basis van één of meerdere wetsartikelen uit het Wetboek van Strafrecht (Sr). Om deze reden maakt het OM bij de registratie van HIC-delicten gebruik van maatschappelijke classificaties (Openbaar Ministerie, 2015). Deze classificaties geven meer informatie over het type delict of specifieke kenmerken van het delict. Voorbeelden van maatschappelijke classificaties zijn 'woninginbraak', 'straatroof', en 'overval', maar ook 'huiselijk geweld' en 'voetbalvandalisme'. Deze classificaties zijn opgenomen in de OBJD, waardoor het mogelijk is om te selecteren op specifieke typen delicten. Om vast te stellen of een strafzaak een (bewezen verklaard) HIC-delict bevat, is gebruikge maakt van zestien maatschappelijke classificaties betreffende woninginbraak, straatroof of overval, welke staan weergegeven in tabel 1.⁷

Tabel 1 Identificatie van de drie HIC-delicten in de OBJD

Maatschappelijke classificatie (code)
Woninginbraak
Diefstal uit woning (15)
Inbraak in woning (234)
Insluiping woning (388)
Woninginbraak (510)
Straatroof
Straatroof waaronder tasjesroof (67)
Straatroof (466)
Overval
Overval (57)
Overvallen geldinstellingen (58)
Overvallen overige objecten (59)
Overvallen woning (60)
Overval op bedrijf (427)
Overval op geldinstelling (428)
Overval op winkel (429)
Overval op woning (430)
Overval overig (431)
Overvallen (432)

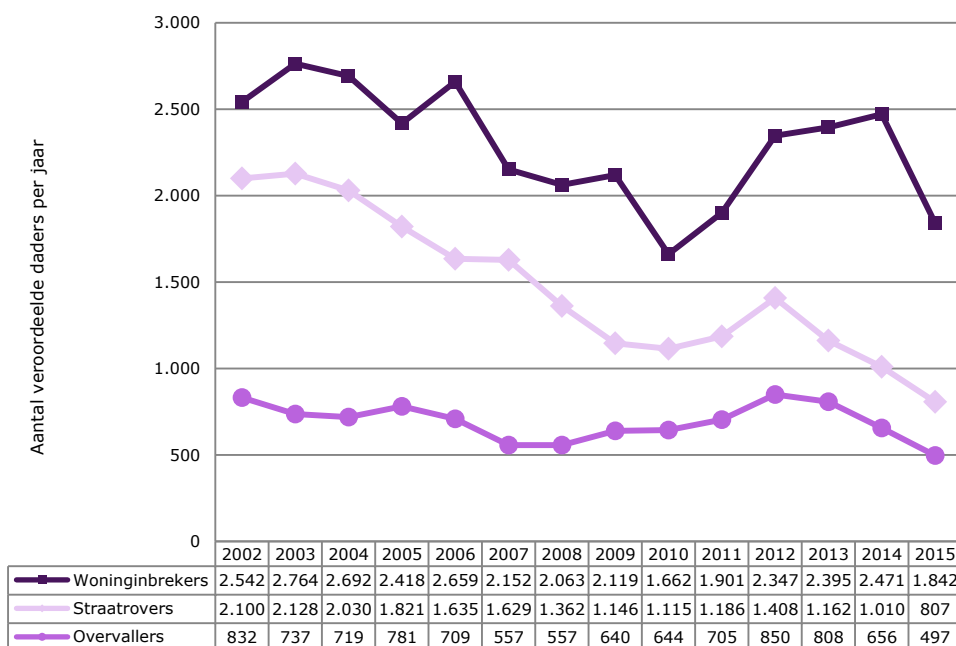
⁵ Tasjesroof valt hier ook onder.

⁶ Een gepland of georganiseerd waardetransport omvat bijvoorbeeld ook maaltijd- en pakketbezorgers.

⁷ Voor meer informatie over de wijze waarop HIC-delicten in de OBJD worden geïdentificeerd en de beperkingen hierbij zie Beijersbergen, Blokdijk & Weijters (2018).

Figuur 1 geeft een overzicht van de omvang van de onderzoeksgroepen per jaar. Uit figuur 1 blijkt allereerst dat het aantal veroordeelde woninginbrekers in de onderzochte periode fluctueert, maar over de gehele periode bezien is er sprake van een daling. Na een fluctuerende daling in de periode 2003 tot en met 2010 van 2.764 naar 1.662 is er sprake van een stijging tot 2.471 woninginbrekers in 2014. Tussen 2014 en 2015 is een sterke daling te zien, resulterend in 1.842 veroordeelde woninginbrekers in 2015. Uit figuur 1 blijkt daarnaast dat het aantal veroordeelde straatrovers in de periode 2002 tot en met 2015 meer dan is gehalveerd. Op een kleine stijging in 2012 na is het aantal veroordeelde straatrovers afgenomen van 2.100 in 2002 tot 807 in 2015. Tot slot laat figuur 1 zien dat het aantal veroordeelde overvallers enigszins fluctueert in de periode van 2002 tot en met 2015. Tussen 2002 en 2012 varieert het aantal overvallers van 560 (in 2007 en 2008) tot 830-850 (in 2002 en 2012). Vanaf 2012 is een daling ingezet tot 497 veroordeelde overvallers in 2015.

Figuur 1 Aantal veroordeelde HIC-daders in 2002-2015

De HIC-onderzoeksgroepen per jaar zijn in de huidige recidivemeting groter dan bij de vorige recidivemeting (Beijersbergen, Blokdijk & Weijters, 2018). Het aantal veroordeelde daders ligt per onderzoeksgroep en per jaar maximaal 4% hoger. Hier zijn twee verklaringen voor. Ten eerste is gebleken dat bij hoger beroepzaken de maatschappelijke classificatie niet goed geregistreerd werd in het JDS. In 2017 is de maatschappelijke classificatie met terugwerkende kracht voor een deel aangevuld. Deze inhaalslag heeft tot gevolg dat hoger beroepzaken die in de vorige meting niet geselecteerd werden, vanwege het ontbreken van de maatschappelijke classificatie, in de huidige meting wel geselecteerd worden als ze nu wel een HIC-maatschappelijke classificatie bevatten. Ten tweede kan het aantal veroordeelde HIC-daders en HIC-strafzaken bij elke recidivemeting in beperkte mate veranderen als gevolg van reguliere opschoningen en aanvullingen in het JDS.

2.3 Referentiegroep

Om de achtergrond en recidive van de veroordeelde HIC-daders in perspectief te plaatsen worden deze gegevens afgezet tegen die van een zogenoemde referentiegroep. De referentiegroep bestaat uit 134.434 daders die in 2015 in Nederland zijn veroordeeld voor enig delict. De term veroordeelde daders verwijst ook hier naar daders waarbij de strafzaak onherroepelijk is geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of is afgedaan door het OM. Deze groep is inclusief de daders van woninginbraak, straatroof en overval zelf; dit betreft echter een klein deel (2%) van de totale groep van veroordeelde daders in 2015. Het is belangrijk om op te merken dat een directe vergelijking tussen de onderzoeks- en referentiegroep niet mogelijk is. In de referentiegroep bevinden zich bijvoorbeeld ook veel daders van lichtere delicten (bijvoorbeeld verkeersdelicten), waardoor de achtergrondkenmerken en de recidive per definitie anders zullen zijn dan bij de onderzoeksgroep. De cijfers van veroordeelde daders zijn enkel bedoeld om de cijfers van HIC-daders in perspectief te plaatsen.

2.4 Variabelen

In de huidige studie wordt een beschrijving gegeven van de volgende achtergrondkenmerken uit de OBJD: sekse (man; vrouw), geboorteland (Nederland; Marokko; voormalige Nederlandse Antillen⁸; Suriname; Turkije; overige Westerse landen; overige niet-Westerse landen), leeftijd bij de uitgangszaak, leeftijd bij de eerste strafzaak, het aantal eerdere strafzaken, het aantal eerdere strafzaken met een HIC-delict, het aantal eerdere strafzaken met, respectievelijk, een woninginbraak, straatroof of overval, de veroordelingsdichtheid⁹ van strafzaken, de veroordelingsdichtheid van HIC-strafzaken, de veroordelingsdichtheid van, respectievelijk, woninginbraak-, straatroof- of overvalstrafzaken, type zwaarste delict in uitgangszaak (geweld en zeden; vermogen met en zonder geweld; vernieling, lichte agressie en openbare orde; verkeer; drugs en overig), type overval (woningoverval; andere overval), ernst zwaarste delict in uitgangszaak (geen ernstige uitgangszaak; ernstige uitgangszaak¹⁰; zeer ernstige uitgangszaak¹¹), afdoening (maatregel; onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van zes maanden of korter; onvoorwaardelijke vrijheidsstraf langer dan zes maanden; leerstraf; werkstraf; voorwaardelijke vrijheidsstraf; geldstraf; beleidssepot; overige transactie) en arrondissement (Amsterdam, Noord-Holland, Midden-Nederland, Noord-Nederland, Den Haag, Rotterdam, Limburg, Oost-Brabant, Zeeland – West-Brabant, Gelderland en Overijssel).

De uitkomstmaat in de onderhavige studie is recidive. Recidive is bepaald op basis van de OBJD-gegevens en is geoperationaliseerd als 'een nieuwe strafzaak'. Met strafzaken worden zaken bedoeld die zijn geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of zijn afgedaan door het OM (inclusief beleidssepots, maar exclusief vrijspraken, technische sepots en andere technische beslissingen) én zaken die nog niet (onherroepelijk) zijn afgedaan. De lopende (hoger beroep) strafzaken worden

8 De voormalige Nederlandse Antillen betreffen de volgende eilanden: Sint Maarten, Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba en Sint Eustatius.

9 De veroordelingsdichtheid betreft het gemiddeld aantal strafzaken per strafrechtelijk actief jaar.

10 Hier is sprake van als bij één van de misdrijven in de uitgangszaak een maximale strafdreiging van vier jaar of meer geldt of waarbij voorlopige hechtenis opgelegd kan worden.

11 Hier is sprake van als bij één van de misdrijven in de uitgangszaak een maximale strafdreiging van acht jaar of meer geldt.

ook meegenomen, omdat 90% van de strafrechtelijke vervolgingen eindigt in een geldige afdoening (De Heer-De Lange & Kalidien, 2014; Kalidien & De Heer-De Lange, 2015). In dit onderzoek zijn van alle drie de HIC-dadergroepen (veroordeeld tussen 2002 en 2015) gegevens uit de OBJD geraadpleegd tot juli 2018. Zodoende kon de tweejarige recidive berekend worden. Meer specifiek is gekeken naar de tweejarige algemene recidiveprevalentie. Dit is het percentage personen van de onderzoeksgroep dat binnen twee jaar een nieuw delict heeft gepleegd dat leidde tot een nieuwe strafzaak, ongeacht de aard en ernst van het gepleegde delict.

Bij het berekenen van de gecorrigeerde recidive over de tijd en de verwachte recidive per arrondissement is rekening gehouden met verschillen in de achtergrondkenmerken van de HIC-daders. De volgende achtergrondkenmerken uit de OBJD zijn hierbij meegenomen: sekse (man; vrouw), geboorteland (Nederland; niet-Nederland), leeftijd bij de uitgangszaak, leeftijd bij de eerste strafzaak, het aantal eerdere strafzaken, het aantal eerdere strafzaken met een HIC-delict, het aantal eerdere strafzaken met, respectievelijk, een woninginbraak, straatroof of overval, de veroordelingsdichtheid van strafzaken, de veroordelingsdichtheid van HIC-strafzaken, de veroordelingsdichtheid van, respectievelijk, woninginbraak-, straatroof- of overvalstrafzaken, type overval (woningoverval; andere overval) en afdoening (onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van meer dan zes maanden; onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van minder dan zes maanden; leer- of werkstraf; overige afdoeningen).

2.5 Analyses

Om de eerste onderzoeksvraag te beantwoorden, en zo meer zicht te krijgen op de samenstelling van de drie HIC-onderzoeksgroepen, zijn frequentieverdelingen van de achtergrondkenmerken uitgevoerd.

De tweede, derde en vierde onderzoeksvraag hebben betrekking op de recidive van de drie HIC-onderzoeksgroepen. Zoals hierboven beschreven wordt in dit rapport gekeken naar de tweejarige recidiveprevalentie: het percentage personen van de onderzoeksgroep dat binnen twee jaar een nieuw delict heeft gepleegd dat leidde tot een nieuwe strafzaak. De recidiveprevalentie is berekend met behulp van survival-analyse. Meer specifiek is gebruikgemaakt van de Kaplan-Meier procedure (Kaplan & Meier, 1958). Tevens is er gecorrigeerd voor incapacitatie, met andere woorden voor de tijd die men vast zat in detentie waardoor recidive niet mogelijk was. Indien de detentieduur dusdanig lang was dat de observatieperiode nul dagen was, is de HIC-dader verwijderd uit de onderzoeksgroep. Het gaat hier dus om daders die in juli 2018 (zoals hierboven beschreven zijn tot dan toe OBJD gegevens geraadpleegd) nog steeds in detentie verbleven. Bij woninginbraak zijn maximaal acht personen (0,3%) per jaarcohort verwijderd, bij straatroof vijf personen (0,4%) en bij overvallen twee personen (0,3%). Bij de referentiegroep is dit ook gedaan: in jaarcohort 2015 zijn 350 personen om deze reden verwijderd (0,3%). Bij de tweede onderzoeksvraag wordt ingegaan op drie vormen van recidive die staan toegelicht in tabel 2: de algemene recidive, de HIC-recidive en de speciale recidive. De derde en vierde onderzoeksvraag richten zich enkel op de algemene recidive.

Bij het berekenen van de recidiveprevalentie is een kanttekening op zijn plaats. Door lange detentieperiodes kon niet de gehele onderzoeksgroep de volle twee jaar geobserveerd worden. Zowel van de woninginbrekers als de straatrovers die zijn veroordeeld in 2015 kon 2% minder dan twee jaar gevolgd worden. Bij overvallers

die zijn veroordeeld in 2015 was dit probleem echter vele malen groter: maar liefst 18% kon minder dan twee jaar gevolgd worden (waarvan 7% zelfs minder dan één jaar). Hoewel survivalanalyse de beoogde methode is om een betrouwbare schatting van de recidivekans te krijgen bij verschillen in observatieperioden, zorgen deze aantallen bij overvallers mogelijk wel voor een vertekening. Wanneer de groep met kortere observatieduur sterk verschilt van de groep met wel een tweejarige observatieduur op kenmerken die niet gemeten zijn, kan dat de schatting van de baseline kans om te recidiveren vertekenen. Dit is een reële mogelijkheid, omdat de groep die minder dan twee jaar gevolgd kon worden gezien de langere vrijheidsstraffen waarschijnlijk qua recidivekans een zwaardere groep is (met bijvoorbeeld een uitgebreider strafrechtelijk verleden) dan de groep die wel twee jaar gevolgd kon worden. Hierdoor is er bij de overvallers mogelijk sprake van een onderschatting van de berekende recidivepercentages.

Tabel 2 Recidivecriteria

Recidivecriterium	Betekenis van recidivecriterium
Algemene recidive	Een nieuwe strafzaak naar aanleiding van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten
HIC recidive	Een nieuwe strafzaak naar aanleiding van een woninginbraak, straatroof of overval
Speciale recidive	
Woninginbraak	Een nieuwe strafzaak naar aanleiding van een woninginbraak
Straatroof	Een nieuwe strafzaak naar aanleiding van een straatroof
Overval	Een nieuwe strafzaak naar aanleiding van een overval

Noot: Met een strafzaak worden zaken bedoeld die zijn geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of zijn afgedaan door het OM (inclusief beleidsepots, maar exclusief vrijspraken, technische sepots en andere technische beslissingen) én zaken die nog niet (onherroepelijk) zijn afgedaan.

De derde onderzoeksvraag richt zich op hoe de tweejarige algemene recidiveprevalentie onder veroordeelde daders van woninginbraak, straatroof en overval zich heeft ontwikkeld in de laatste tien jaar (2006 tot en met 2015).¹² Naast de feitelijke recidivecijfers zijn gecorrigeerde recidivecijfers berekend, waarbij de feitelijke recidivecijfers met behulp van een voorspellingsmodel zijn bijgesteld voor verschuivingen in de achtergrondkenmerken van de daders over de jaren heen. Het is van belang om de gecorrigeerde recidiveontwikkeling te berekenen omdat schommelingen in het recidiveniveau over de tijd het gevolg kunnen zijn van verschuivingen in de samenstelling van de onderzoeksgroepen. Met de achtergronden van de daders kan immers ook het risicoprofiel van daders veranderen. Het zou bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat in het ene jaar meer vrouwen werden veroordeeld dan in het andere jaar. Een toename van het aantal vrouwen zal gepaard gaan met een daling van de recidive, omdat vrouwen over het algemeen minder recidiveren dan mannen (Wartna & Tollenaar, 2006). Voor alle drie de HIC-dadergroepen is het gelukt om een voorspellingsmodel op te stellen om de gecorrigeerde recidiveontwikkeling te kunnen berekenen. Voor overvallers is het echter enkel gelukt om een model te ontwikkelen voor de laatste vijf in plaats van tien jaar. In bijlage 2 staat beschreven hoe de voorspellingsmodellen voor de gecorrigeerde recidiveontwikkeling tot stand zijn gekomen.

De vierde onderzoeksvraag richt zich op de tweejarige algemene recidiveprevalentie van de in 2013 tot en met 2015 veroordeelde woninginbrekers, straatrovers en

¹² Omdat het bij langere perioden lastiger wordt om voorspellingsmodellen te ontwikkelen heeft de recidivemonitor er voor gekozen om de gecorrigeerde recidivetrend voor maximaal 10 jaar in kaart brengen.

overvallers per arrondissement.¹³ Voor elk arrondissement is niet alleen de feitelijke recidive berekend, maar ook de verwachte recidive afgaande op de achtergrondkenmerken van de veroordeelde daders in het betreffende arrondissement. De verwachte recidive per arrondissement is berekend met behulp van een voorspellingsmodel. Het is van belang om naast de feitelijke recidive ook de verwachte recidive per arrondissement te berekenen omdat, zoals bij de derde onderzoeksvraag reeds beschreven staat, verschillen in recidive (over de tijd heen, maar ook tussen arrondissementen) het gevolg kunnen zijn van verschillen in de achtergrondkenmerken van de daders. De feitelijke recidive van de arrondissementen met elkaar vergelijken is daarom geen zinnige exercitie. Een betere indicatie van hoe het gesteld is met de recidive in de verschillende arrondissementen kan verkregen worden door per arrondissement de feitelijke en de verwachte recidive met elkaar te vergelijken. Voor alle drie de HIC-dadergroepen is het gelukt om een voorspellingsmodel op te stellen om de verwachte recidive per arrondissement te kunnen berekenen. In bijlage 3 staat beschreven hoe de voorspellingsmodellen voor de verwachte recidive per arrondissement tot stand zijn gekomen.

De feitelijke en verwachte recidive per arrondissement zijn vergeleken door te onderzoeken of eventuele verschillen *statistisch significant* en *relevant* zijn. Om te bepalen of het verschil tussen de feitelijke en verwachte recidive per arrondissement *statistisch significant* is, is bekeken of het verwachte recidivepercentage binnen of buiten het betrouwbaarheidsinterval van het feitelijke recidivepercentage¹⁴ valt. Het betrouwbaarheidsinterval geeft de range aan waarbinnen de recidive van een herhaalde meting met een bepaalde zekerheid valt. Standaard wordt een betrouwbaarheidsinterval (en dus zekerheid) van 95% gehanteerd. Omdat er in de huidige studie meervoudig¹⁵ wordt getoetst en er daardoor vaker op basis van toeval een verschil gevonden zal worden (zogenaamde kanskapitalisatie) is het van belang om hiervoor te corrigeren door een strenger significantieniveau aan te houden dan de gebruikelijke betrouwbaarheid van 95% ($p < 0.05$). In het onderhavige onderzoek is daarom een *modified Hochberg*-correctie van het significantieniveau uitgevoerd (Rom, 2013). Aan de hand van de ordening van de p -waarden per arrondissement en het totale aantal uitgevoerde toetsen is een nieuw significantieniveau bepaald, waarna het betrouwbaarheidsinterval van de feitelijke recidive is bijgesteld. In de huidige studie varieerde het betrouwbaarheidsinterval per arrondissement daardoor van 95% tot 97,3%. Een verschil is statistisch significant indien de verwachte recidive buiten de zone ligt waarin de schatting van de feitelijke recidive zich met 95% tot 97,3% zekerheid bevindt.

Om te bepalen of het verschil tussen de feitelijke en verwachte recidive per arrondissement *relevant* is, is de effectgrootte berekend. Dit is van toegevoegde waarde, omdat de significantietoets wordt beïnvloed door het aantal HIC-daders per arrondissement. De effectgrootte geeft aan hoe sterk het effect van het arrondissement op de verwachte recidive is los van de grootte van de onderzoeksgroep. Hoe dichter het getal bij nul ligt, hoe minder effect het arrondissement op de verwachte recidive

13 Uit de haalbaarheidsstudie naar regionale recidivecijfers bij HIC-daders (Beijersbergen, Blokdijk, Tollenaar & Weijters, 2019) is gebleken dat het aantal HIC-daders per arrondissement per jaar relatief laag is waardoor de betrouwbaarheidsintervallen van de feitelijke recidive groot worden en de resultaten minder stabiel zijn. Daarom worden hier drie jaarcohorten samen genomen.

14 Het feitelijke recidivepercentage kent een betrouwbaarheidsinterval, doordat het, door het gebruik van survival analyse, een schatting betreft.

15 Er is sprake van meervoudig toetsen, omdat er elf arrondissementen zijn en de feitelijke recidive van ieder arrondissement afzonderlijk wordt getoetst tegen de verwachte recidive van het betreffende arrondissement.

heeft. Een gangbare interpretatie is dat 0,1 tot 0,3 een klein effect betreft, 0,3 tot 0,5 een middelgroot effect en 0,5 of groter een groot effect (Cohen, 1988). In de criminologie worden over het algemeen kleine effecten gevonden. Uit een meta-analyse naar de effecten van strafrechtelijke interventies in Nederland bleek bijvoorbeeld een gemiddelde effectgrootte van 0,12 (Wartna, Alberda & Verweij, 2013; Verweij, persoonlijke communicatie in 2018).

Zoals hierboven beschreven meten de significantietoets en de effectgrootte iets anders. Het eerste geeft aan of een verschil tussen de feitelijke en verwachte recidive per arrondissement significant is en of het dus onwaarschijnlijk is dat het verschil op toeval berust. Het tweede geeft aan hoe groot het effect is en of het dus om een relevant verschil gaat. Het zou daardoor kunnen voorkomen dat een verschil weliswaar significant is, maar dat het effect minimaal is. Het kan ook voorkomen dat een verschil niet significant is, maar dat er wel sprake is van een klein, middelgroot of groot effect. Dit laatste zou het gevolg kunnen zijn van een kleine onderzoeksgroep, want de significantietoets is daar gevoelig voor.

De cijfers die in het huidige rapport gepresenteerd worden zijn ook terug te vinden in [REPRIS](#), een interactieve webapplicatie. Tevens biedt REPRIS de mogelijkheid om de feitelijke recidivecijfers verder uit te splitsen naar verschillende achtergrondkenmerken en kan de feitelijke recidive over langere observatieperiodes worden bekeken.

3 Resultaten

3.1 Achtergrondkenmerken

In deze paragraaf worden de achtergrondkenmerken van de veroordeelde HIC-daders en de referentiegroep (alle veroordeelde daders) in het meest recente jaar binnen het onderzoek, 2015, beschreven. Deze cijfers staan weergegeven in tabel 3. Ook worden eventuele trends in de achtergrondkenmerken van de HIC-daders in de periode 2002 tot en met 2015 beschreven. De cijfers van eerdere jaren worden niet getoond in een tabel, maar zijn indien gewenst op te vragen bij de auteurs. De belangrijkste bevindingen worden kort weergegeven in box 1.

Box 1 Belangrijkste bevindingen achtergrondkenmerken HIC-daders

- Straatrovers zijn relatief jong bij de uitgangszaak. Ten tijde van de strafzaak is zo'n 41% van de veroordeelde straatrovers in 2015 minderjarig, tegen 19% van de overvallers, 13% van de woninginbrekers en 6% van alle daders. Wel is het aandeel minderjarige straatrovers in de afgelopen jaren afgenomen van 51% in 2011 tot 41% in 2015.
- HIC-daders komen op jonge leeftijd voor het eerst in aanraking met justitie. Dit geldt in het bijzonder voor straatrovers: 79% van de veroordeelde straatrovers in 2015 had de eerste strafzaak op minderjarige leeftijd. Maar ook bij de veroordeelde overvallers en woninginbrekers had respectievelijk 69% en 63% de eerste strafzaak terwijl ze nog minderjarig waren. Bij de totale groep veroordeelde daders in 2015 ligt dit percentage op slechts 31%.
- Uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis blijkt dat de HIC-daders vaak al eerder met justitie in aanraking zijn gekomen. In 2015 heeft respectievelijk 83%, 81% en 73% van de veroordeelde woninginbrekers, overvallers en straatrovers één of meerdere eerdere strafzaken op hun naam staan. Bij alle veroordeelde daders is dit 63%.
- Uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis blijkt dat de veroordeelde HIC-daders zich niet beperken tot hetzelfde delict als in de uitgangszaak; alle drie de groepen plegen ook andere (HIC)-delicten. Woninginbrekers specialiseren nog het meeste (34% heeft eerdere woninginbraak-strafzaken).
- Met name woninginbrekers hebben veel eerdere strafzaken op hun naam staan. In 2015 ligt het gemiddeld aantal eerdere strafzaken bij veroordeelde woninginbrekers op elf, terwijl dit aantal bij veroordeelde overvallers, straatrovers en alle daders op respectievelijk acht, zes en vijf ligt. Het gemiddeld aantal eerdere strafzaken is bij alle drie de HIC-dadergroepen in de loop van de tijd wel afgenomen.
- Bij woninginbraak en straatroof zijn de strafzaken in 2015 meestal afgedaan met een korte vrijheidsstraf van maximaal zes maanden (beiden 36%) of een werkstraf (respectievelijk 30% en 24%), terwijl bij overvallen de meerderheid van de strafzaken is afgedaan met een lange vrijheidsstraf van ten minste zes maanden (58%).
- De meeste HIC-strafzaken worden afgedaan in de Randstad. In de arrondissementen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Midden-Nederland (waarbinnen Utrecht valt) wordt bijna de helft van de woninginbraak- en overvalstrafzaken en ruim twee derde van de straatroofstrafzaken afgedaan.

Uit tabel 3 blijkt allereerst dat mannen sterker oververtegenwoordigd zijn bij HIC-delicten dan bij delicten in het algemeen. Zo is ongeveer 92% tot 96% van de veroordeelde woninginbrekers, straatrovers en overvallers in 2015 man, tegen 82% van alle veroordeelde daders. Als gekeken wordt naar de gehele onderzoeksperiode (2002-2015) blijkt dat het aandeel mannen bij straatroof en overvallen stabiel is gebleven, maar bij woninginbraak fluctueert het aandeel mannen van 90% (in 2010) tot 94% (in 2013).

Meer dan twee derde van de veroordeelde HIC-daders in 2015 is in Nederland geboren (70% tot 72%). Dit is vergelijkbaar met het aandeel in Nederland geboren daders (70%) in de referentiegroep. Een vergelijking met de eerdere cohorten laat zien dat het percentage in Nederland geboren daders is toegenomen bij daders van straatroof en overvallen. Bij straatroof is het aandeel in Nederland geboren daders opgelopen van 60% in 2002 tot 72% in 2015. Bij overvallen is dit percentage opgelopen van 57% in 2004 tot 72% in 2015. Daarnaast is bij woninginbrekers het aandeel daders dat is geboren in overige westerse landen toegenomen van 7% in 2008 tot 12% in 2015.

Ten tijde van de strafzaak is zo'n 41% van de veroordeelde straatrovers in 2015 minderjarig, tegen 19% van de overvallers, 13% van de woninginbrekers en 6% van alle daders. Ook de gemiddelde leeftijd ten tijde van de strafzaak is onder straatrovers het laagst (gemiddeld 21 jaar) en onder de daders in de referentiegroep het hoogst (gemiddeld 35 jaar). Terugkijkend in de tijd zien we enkele verschuivingen in de periode 2002 tot en met 2015. Bij woninginbraak is het aandeel minderjarigen en het aandeel 30- tot 39-jarigen afgenomen (respectievelijk van 26% tot 12% en van 26% tot 18%), maar het aandeel 18 tot 22-jarigen is toegenomen (van 19% tot 28%). Bij straatroof is ook een dalende trend bij minderjarigen (van 51% tot 41%) en een stijgende trend bij 18- tot 22-jarigen (van 23% tot 30%) zichtbaar. Bij overvallen is het aandeel 18- tot 22-jarigen aanvankelijk sterk toegenomen van 30% in 2002 tot 42% in 2011, maar de laatste jaren is dit weer afgenomen tot 32%. Het aandeel 30- tot 39-jarigen is afgenomen van 27% in 2003 tot 14% in 2015.

HIC-daders komen op jonge leeftijd voor het eerst in aanraking met justitie. Dit geldt in het bijzonder voor straatrovers: 79% van de veroordeelde straatrovers in 2015 had de eerste strafzaak op minderjarige leeftijd. Maar ook bij de overvallers en woninginbrekers had respectievelijk 69% en 63% de eerste strafzaak terwijl ze nog minderjarig waren. Van alle daders in 2015 had slechts 30% de eerste strafzaak, terwijl ze nog minderjarig waren. Een vergelijking met eerdere cohorten laat bij woninginbraak en straatroof geen grote verschillen zien. Bij overvallen is bij de leeftijd ten tijde van de eerste strafzaak de groep 12- tot 15-jarigen in de periode 2003-2015 flink gegroeid van 31% tot 47%. Het aandeel 18- tot 22-jarigen is juist afgenomen, van 28% tot 18%.

Uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis blijkt dat de veroordeelde HIC-daders vaak al eerder met justitie in aanraking zijn gekomen. In 2015 heeft 83% van de veroordeelde woninginbrekers één of meerdere eerdere strafzaken, tegen 81% van de overvallers en 73% van de straatrovers. Van alle daders veroordeeld in 2015 heeft 63% eerdere strafzaken. Woninginbrekers hebben gemiddeld de meeste eerdere strafzaken op hun naam staan. In 2015 ligt het gemiddeld aantal eerdere strafzaken bij woninginbrekers op elf, terwijl dit aantal bij alle daders op vijf ligt. Bij overvallers ligt het gemiddeld aantal eerdere strafzaken op 8 en bij straatrovers op 6. Als gekeken wordt naar de gehele onderzoeksperiode valt allereerst op dat bij alle drie de

HIC-dadergroepen het gemiddeld aantal eerdere strafzaken is gedaald: bij woning-inbrekers van vijftien tot elf zaken, bij overvallers van tien tot acht zaken en bij straatroof van zeven tot zes zaken. Aan de andere kant is het aandeel daders met een eerdere strafzaak in de loop van de tijd toegenomen van 76% tot 83% bij woninginbraak, van 77% tot 81% bij overval en van 64% tot 73% bij straatroof.

Specifiek gekeken naar de HIC-voorgeschiedenis valt op dat woninginbrekers ook vaker een eerdere HIC-strafzaak hebben dan straatrovers en overvallers. Zo heeft 42% van de veroordeelde woninginbrekers in 2015 één of meerdere HIC-strafzaken op zijn naam staan, tegen 34% van de overvallers en 30% van de straatrovers. Ook fluctueert bij alle HIC-onderzoeksgroepen het aandeel daders met een eerdere HIC-strafzaak enigszins over de tijd: bij woninginbrekers van 33% (in 2007) tot 43% (in 2013), bij straatrovers van 22% (in 2010) tot 30% (in 2014) en bij overvallers van 27% (in 2012) tot 34% (in 2015).

Specifiek gekeken naar de 'speciale' criminele voorgeschiedenis valt op dat met name woninginbrekers in het verleden één of meerdere strafzaken met een woninginbraak hebben, namelijk 34%. Van de straatrovers heeft 22% een eerdere straatroofstrafzaak op zijn naam staan en van de overvallers heeft 11% een eerdere overvalstrafzaak. Terugkijkend in de tijd zien we dat bij alle HIC-onderzoeksgroepen het aandeel daders met een eerdere strafzaak voor hetzelfde delict enigszins fluctueert over de tijd. Zo heeft 27% (in 2009) tot 35% (in 2013) van de woninginbrekers een eerdere woninginbraakstrafzaak, 15% (in 2011) tot 22% (in 2015) van de straatrovers een eerdere straatroofstrafzaak en 7% (in 2002) tot 14% (in 2008) van de overvallers een eerdere overvalstrafzaak.

De veroordelingsdichtheid van alle strafzaken ligt bij HIC-daders in 2015 hoger dan bij de referentiegroep. Zo hebben HIC-daders gemiddeld 0,7 tot 0,8 strafzaken per strafrechtelijk actief jaar tegen 0,4 strafzaken bij alle veroordeelde daders in 2015. De veroordelingsdichtheden van HIC-strafzaken en van, respectievelijk, woninginbraak-, straatroof- en overvalstrafzaken zijn laag en variëren van 0,0 tot 0,2. Een vergelijking met eerdere cohorten laat bij voor alle vormen van veroordelingsdichtheid geen grote verschillen zien.

Voor alle HIC-daders is een vermogensdelict met of zonder geweld het zwaarste delict in de uitgangszaak; dit is voor alle groepen rond de 97%. Het is dus aanmerkelijk dat het HIC-delict in de uitgangszaak ook meteen het zwaarste delict in de strafzaak is. Bij de totale groep veroordeelde daders in 2015 zien we dat vermogensdelicten met of zonder geweld met 31% ook de grootste groep vormen, gevolgd door verkeersdelicten met 23%, geweld en zedendelicten met 19% en drugs- en overige delicten met 17%. Een vergelijking met de HIC-daders in eerdere cohorten laat geen grote verschillen zien.

Voor de overvallers wordt ook het type overval weergegeven. Iets minder dan de helft van de veroordeelde overvallers (45%) in 2015 heeft een woningoverval gepleegd en iets meer dan de helft (55%) een overige overval. Als gekeken wordt naar de gehele onderzoeksperiode blijkt dat hierin een flinke verschuiving heeft plaatsgevonden over de tijd. Hoewel het totale aantal overvallen is afgenomen in de onderzoeksperiode (zie figuur 1 in paragraaf 2.2), is binnen de overvallen het aandeel woningovervallen sterk toegenomen van 22% in 2002 tot 45% in 2015 en het aandeel overige overvallen is dus juist afgenomen van 78% tot 55%.

Tabel 3 Achtergrondkenmerken (HIC-)daders veroordeeld in 2015

	HIC-daders								Alle daders (N=134.434)
	Woninginbraak (N=1.842)		Straatroof (N=807)		Overval (N=497)				
	%	N	%	N	%	N	%	N	
Seks									
Man	92,2	1.699	95,8	773	94,6	470	81,6	109.721	
Vrouw	7,7	142	4,2	34	5,4	27	18,3	24.621	
Geboorteland									
Nederland	69,8	1.286	72,0	581	71,6	356	69,5	93.463	
Marokko	4,8	88	4,0	32	2,0	10	2,5	3.311	
Voormalige Nederlandse Antillen	2,1	39	6,2	50	4,2	21	3,1	4.225	
Suriname	2,4	44	2,9	23	4,0	20	3,2	4.368	
Turkije	1,1	21	1,2	10	1,2	6	1,9	2.604	
Overige westerse landen	11,9	220	5,0	40	8,2	41	11,1	14.949	
Overige niet-westerse landen	6,5	120	8,8	71	8,5	42	7,4	9.998	
Leeftijd bij uitgangszaak	M=27,9		M=21,6		M=25,7		M=34,7		
12-15 jaar	4,6	85	20,0	161	5,4	27	2,6	3.489	
16-17 jaar	7,9	146	20,7	167	13,1	65	3,6	4.815	
18-22 jaar	28,2	520	29,5	238	32,2	160	16,7	22.513	
23-29 jaar	22,4	412	14,4	116	22,7	113	21,3	28.597	
30-39 jaar	19,9	366	9,3	75	14,1	70	21,1	28.349	
40-49 jaar	12,3	226	4,7	38	9,5	47	17,9	24.126	
50 jaar of ouder	4,2	77	1,4	11	2,8	14	16,4	22.071	
Leeftijd bij eerste strafzaak	M=18,6		M=16,3		M=17,7		M=26,0		
12-15 jaar	44,8	825	56,6	457	46,5	231	18,3	24.651	
16-17 jaar	18,1	334	22,2	179	22,3	111	12,6	16.894	
18-22 jaar	19,1	351	14,1	114	17,7	88	23,9	32.082	
23-29 jaar	7,9	145	3,3	27	7,4	37	16,6	22.330	
30-39 jaar	6,3	116	2,4	19	2,6	13	12,7	17.076	
40-49 jaar	2,3	42	0,6	5	2,4	12	8,1	10.845	
50 jaar of ouder	0,9	16	0,2	2	0,4	2	7,4	9.962	
Aantal eerdere strafzaken	M=11,0		M=6,2		M=7,9		M=4,9		
0 eerdere strafzaken	17,5	322	26,9	217	19,5	97	37,1	49.892	
1-2 eerdere strafzaken	17,7	326	25,3	204	22,1	110	24,4	32.768	
3-4 eerdere strafzaken	12,4	228	11,6	94	13,1	65	11,5	15.525	
5-10 eerdere strafzaken	21,7	399	19,7	159	20,7	103	14,5	19.543	
11 of meer eerdere strafzaken	30,8	567	16,5	133	24,5	122	12,4	16.706	
Aantal eerdere strafzaken met HIC-deli	M=1,5		M=0,6		M=0,8				
0 eerdere strafzaken	57,8	1.064	70,4	568	66,0	328			
1-2 eerdere strafzaken	23,1	426	22,4	181	23,1	115			
3-4 eerdere strafzaken	9,6	176	4,5	36	7,4	37			
5-10 eerdere strafzaken	7,0	129	2,2	18	2,8	14			
11 of meer eerdere strafzaken	2,6	47	0,5	4	0,6	3			
Aantal eerdere strafzaken met	Woninginbraak		Straatroof		Overval				
	M=1,2		M=0,4		M=0,2				
0 eerdere strafzaken	65,8	1.212	77,7	627	89,5	445			
1-2 eerdere strafzaken	20,3	374	18,5	149	9,7	48			
3-4 eerdere strafzaken	6,2	114	2,5	20	0,6	3			
5 of meer eerdere strafzaken	7,7	142	1,4	11	0,2	1			

Tabel 3 (vervolg)

		HIC-daders						Alle daders	
		Woninginbraak		Straatroof		Overval			
		(N=1.842)		(N=807)		(N=497)		(N=134.434)	
		%	N	%	N	%	N	%	N
Veroordelingsdichtheid strafzaken		M=0,8		M=0,7		M=0,7		M=0,4	
Veroordelingsdichtheid HIC-strafzaken		M=0,2		M=0,1		M=0,2			
Veroordelingsdichtheid strafzaken met		Woninginbraak		Straatroof		Overval			
		M=0,2		M=0,1		M=0,0			
Type zwaarste delict in uitgangszaak									
Geweld en zeden		0,9	16	1,6	13	3,0	15	19,2	25.829
Vermogen met en zonder geweld		97,5	1.796	97,0	783	96,6	480	30,9	41.575
Vernieling, lichte agressie en openbare orde		0,9	17	0,7	6	0,2	1	9,4	12.670
Verkeer		0,0	0	0,0	0	0,0	0	22,6	30.399
Drugs en overig		0,7	12	0,5	4	0,0	0	17,1	23.045
Type overval in uitgangszaak									
Woningoverval						44,5	221		
Andere overval						55,5	276		
Ernst zwaarste delict in uitgangszaak									
Geen (zeer) ernstige uitgangszaak		0,5	9	0,4	3	0,2	1	36,2	48.620
Ernstige uitgangszaak (strafdreig. ≥ 4 jr)		90,9	1.674	10,4	84	10,1	50	59,1	79.415
Zeernstige uitgangszaak (strafdreig. ≥ 8 jr)		8,6	159	89,2	720	89,7	446	4,8	6.399
Zwaarste afdoening bij uitgangszaak									
Maatregel		1,7	32	3,5	28	5,6	28	0,3	349
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf >= 6 mnd		15,4	284	20,4	165	57,5	286	2,3	3.077
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf <6 mnd		36,2	666	36,4	294	18,7	93	8,8	11.824
Leerstraf		0,7	12	4,7	38	1,0	5	0,6	794
Werkstraf		30,3	559	24,4	197	8,5	42	22,8	30.633
Voorwaardelijke vrijheidsstraf		3,3	60	2,5	20	0,2	1	3,3	4.454
Geldstraf		1,5	23	0,6	5	0,0	0	39,8	53.484
Beleidssepot / SZOVSM / berisping		5,8	106	2,9	23	1,6	8	18,8	25.234
Overige transactie		0,2	3	0,0	0	0,0	0	0,4	516
Arrondissement									
Amsterdam	inwoners = 5,8%	11,3	209	25,3	204	11,9	59	10,6	10.723
Noord-Holland	inwoners = 9,0%	6,6	121	6,6	53	9,3	46	10,4	10.511
Midden-Nederland	inwoners = 11,2%	10,7	198	8,8	71	11,7	58	7,9	7.937
Noord-Nederland	inwoners = 10,3%	9,3	172	4,2	34	8,7	43	8,7	8.727
Den Haag	inwoners = 11,0%	13,7	252	10,7	86	13,5	67	11,8	11.854
Rotterdam	inwoners = 10,3%	12,6	233	23,2	187	12,1	60	12,9	12.963
Limburg	inwoners = 6,7%	4,9	90	3,5	28	7,0	35	6,6	6.694
Oost-Brabant	inwoners = 8,3%	7,3	134	2,2	18	8,2	41	7,1	7.179
Zeeland-West-Brabant	inwoners = 8,7%	5,2	95	7,2	58	5,2	26	8,2	8.276
Gelderland	inwoners = 12,0%	12,3	227	5,5	44	7,8	39	10,5	10.553
Overijssel	inwoners = 6,8%	5,9	109	3,0	24	4,4	22	5,2	5.274

Noot: N = aantal personen, M = gemiddelde, SZOVSM = Schuldig zonder oplegging van straf/maatregel. In verband met missende waarden tellen de kolompercentages niet altijd op tot 100%. De kenmerken hebben maximaal 7% missende waarden. Uitzondering is het kenmerk 'arrondissement' bij alle daders, deze ontbreekt bij 25% van de uitgangszaken, omdat dit verkeersdelicten betreffen die zijn afgedaan middels een transactie zonder dat een arrondissement daar aan te pas kwam. Op basis van het aantal inwoners per arrondissement op 1 april 2013 is het aandeel inwoners per arrondissement berekend (https://nl.wikipedia.org/wiki/Rechterlijke_indeling_van_Nederland).

In de uitgangszaak van straatrovers en overvallers is het zwaarste delict in ongeveer 90% van de zaken een zeer ernstig delict (strafdreiging van acht jaar of meer gevangenisstraf). Woninginbrekers hebben minder ernstige delicten in de uitgangszaak, slechts in 9% van de zaken is het zwaarste delict zeer ernstig. Dit verschil komt doordat het geweldsaspect dat bij overval en straatroof aanwezig is een hogere strafdreiging oplevert. Gekeken naar de groep met alle veroordeelde daders blijkt dat de HIC-daders relatief ernstige delicten plegen. Van alle daders heeft slechts 5% een zeer ernstig delict in de uitgangszaak. De zwaarte van de uitgangszaak van de HIC-daders is redelijk stabiel over de tijd.

Bij woninginbraak en straatroof zijn de strafzaken in 2015 meestal afgedaan met een korte vrijheidsstraf van maximaal zes maanden (beiden 36%) of een werkstraf (30% en 24%), terwijl bij overvallen de meerderheid van de strafzaken is afgedaan met een lange vrijheidsstraf van ten minste zes maanden (58%). Onder alle strafzaken in 2015 zijn geldstraffen (40%), werkstraffen (23%) en beleidssepots (19%) de meest voorkomende afdoeningen. Terugkijkend in de tijd valt op dat bij de daders van woninginbraak en straatroof het aandeel opgelegde werkstraffen is toegenomen. In 2002 kreeg 23% van de woninginbrekers een werkstraf opgelegd, in 2009 is dat toegenomen tot 39%, waarna het weer afneemt tot 30% in 2015. Bij de straatrovers is het percentage gestegen van 16% in 2002 tot 29% in 2012, waarna het weer daalt naar 24% in 2015. Daarnaast is bij straatrovers het aantal onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen van meer dan zes maanden afgenomen, van 29% in 2002 tot 20% in 2015. Bij de overvallers fluctueert het aandeel onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen van minder dan zes maanden. In 2005 is het percentage het laagst (11%), in 2014 is het percentage het hoogst (20%).

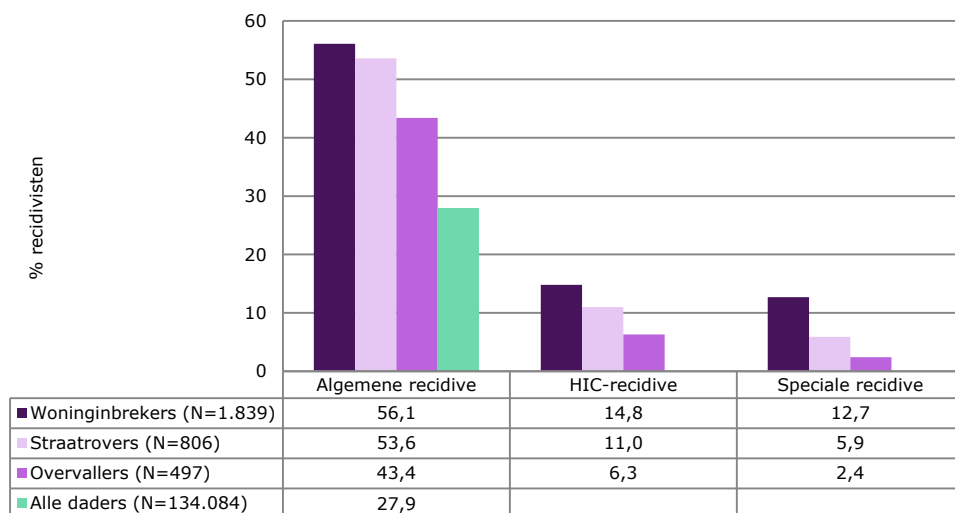
De meeste HIC-strafzaken worden afgedaan in de Randstad. In de arrondissementen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Midden-Nederland (waarin Utrecht ligt) wordt bijna de helft van de woninginbraak- en overvalstrafzaken en ruim twee derde van de straatroofstrafzaken afgedaan. Bij alle strafzaken in 2015 ligt het percentage in deze vier arrondissementen iets lager, namelijk op 43%. Omdat arrondissementen kunnen verschillen in omvang zegt een onderlinge vergelijking van het aantal strafzaken per arrondissement echter weinig en is het wat informatiever om het percentage strafzaken binnen een arrondissement af te zetten tegen het percentage inwoners van het arrondissement. Afgezet naar het aandeel inwoners per arrondissement valt op dat het aantal woninginbraakstrafzaken in 2015 oververtegenwoordigd is in Amsterdam (11% woninginbraakstrafzaken versus 6% inwoners). Daarnaast blijkt dat het aantal straatroofstrafzaken in 2015 sterk oververtegenwoordigd is in Amsterdam (25% straatroofstrafzaken versus 6% inwoners) en Rotterdam (23% straatroofstrafzaken versus 10% inwoners), terwijl het ondervertegenwoordigd is in Noord-Nederland (4% straatroofstrafzaken versus 10% inwoners), Oost-Brabant (2% straatroofstrafzaken versus 8% inwoners) en Gelderland (6% straatroofstrafzaken en 12% inwoners). Verder zijn overvalstrafzaken oververtegenwoordigd in Amsterdam (12% overvalstrafzaken versus 6% inwoners). Bij alle strafzaken in 2015 zijn er afgezet tegen het aandeel inwoners per arrondissement geen opvallende onder- of oververtegenwoordigingen. Een vergelijking met eerdere cohorten laat zien dat het aandeel straatroofstrafzaken in Amsterdam is toegenomen van 18% in 2011 tot 25% in 2015. Verder zijn er geen noemenswaardige verschuivingen over de tijd waar te nemen. Tot slot is het belangrijk om hierbij te vermelden dat dergelijke over- en ondervertegenwoordigingen in het aantal (HIC-)strafzaken niet hoeft te betekenen dat de (HIC-)aanpak van een bepaald arrondissement succesvol of onsuccesvol is. Er zijn ook andere verklaringen mogelijk. Zo kan bijvoorbeeld de samenstelling van de inwoners

verschillen per arrondissement (met bijvoorbeeld een kansarmere en criminaliteitsgevoeligere populatie in bepaalde arrondissementen), kan een hoog aantal strafzaken ook betekenen dat het arrondissement sterk inzet op opsporing, vervolging en/of registratie en kan toerisme in steden als Amsterdam en Rotterdam het aantal doelwitten en dus het aantal delicten verhogen.

3.2 Recidive

Figuur 2 geeft de tweejarige recidiveprevalentie weer van de HIC-daders die zijn veroordeeld in 2015 en de referentiegroep van alle daders veroordeeld in 2015. Uit figuur 2 blijkt allereerst dat 56% van de woninginbrekers, 54% van de straatrovers en 43% van de overvallers binnen twee jaar een nieuwe strafzaak heeft voor een misdrijf, ongeacht de aard of ernst daarvan (algemene recidive). Vergeleken met de referentiegroep is de algemene recidive onder de veroordeelde HIC-daders hoog. Onder alle veroordeelde daders is de algemene recidive namelijk 28%. Gekeken naar de HIC-recidive blijkt dat 15% van de woninginbrekers, 11% van de straatrovers en 6% van de overvallers een nieuwe strafzaak heeft in verband met een HIC-delict. Gekeken naar de speciale recidive blijkt dat met name woninginbrekers relatief vaak met eenzelfde delict recidiveren, namelijk in 13% van de gevallen. De speciale recidive is lager onder straatrovers en overvallers, namelijk respectievelijk 6% en 2%.

Figuur 2 Prevalentie van feitelijke tweejarige algemene, HIC- en speciale recidive van (HIC-)daders veroordeeld in 2015 (in %)

3.3 Feitelijke en gecorrigeerde recidiveontwikkeling in de tijd

Om meer zicht te krijgen op hoe de 'netto'-recidive onder de drie soorten veroordeelde HIC-daders zich heeft ontwikkeld in de tijd zijn, naast de feitelijke recidivecijfers, ook de gecorrigeerde recidivecijfers berekend, waarbij rekening is gehouden met verschuivingen in de samenstelling van de onderzoeksgroepen in de tijd. De figuren 3a, 3b en 3c geven voor elk van de drie HIC-onderzoeksgroepen de feitelijke

en de gecorrigeerde tweejarige algemene recidiveprevalentie weer.^{16 17} Bij woninginbrekers en straatrovers is de gecorrigeerde recidive over de periode 2006-2015 weergegeven, bij overvallers enkel over de periode 2011-2015.¹⁸

In figuur 3a staat de recidiveontwikkeling van veroordeelde woninginbrekers weergegeven. De feitelijke recidive laat zien dat 58% van de woninginbrekers die zijn veroordeeld in 2006 binnen twee jaar een nieuwe strafzaak heeft en dat dit percentage over de tijd heen bijna gelijk is gebleven (56% bij cohort 2015). Gecontroleerd voor achtergrondkenmerken blijkt dat de gecorrigeerde recidive een kleine daling laat zien, namelijk van 60% in 2006 naar 56% in 2015. Dit betekent een relatieve afname van de gecorrigeerde recidive van 6% in de periode 2006 tot en met 2015.¹⁹ Opvallend is dat de gecorrigeerde recidive een relatief stabiel dalende trend laat zien, in tegenstelling tot de feitelijke recidive die wat meer fluctueert. De correctie voor achtergrondkenmerken zorgt met name in de cohorten 2006 tot en met 2009 voor een aanpassing van het recidivepercentage.

Figuur 3b geeft de recidiveontwikkeling van veroordeelde straatrovers weer. Hieruit blijkt dat de tweejarige feitelijke recidive van straatrovers die zijn veroordeeld in 2006 55% is. Er is een enigszins fluctuerende dalende trend tot 50% in 2014, maar in het jaar daarna stijgt de recidive naar 54%. Gecontroleerd voor achtergrondkenmerken blijkt dat de gecorrigeerde recidive een vergelijkbare trend laat zien: een enigszins fluctuerende daling van 57% in 2006 tot 51% in 2014 en een stijging naar 54% in 2015. Over de gehele periode (2006-2015) is er sprake van een relatieve afname van de gecorrigeerde recidive van ongeveer 7%.

In figuur 3c wordt de recidiveontwikkeling van veroordeelde overvallers over de periode 2011 tot en met 2015 getoond. Hieruit blijkt dat de tweejarige feitelijke recidive van overvallers die in 2006 veroordeeld zijn 47% is. Afgezien van lichte stijgingen in 2007 en 2011 neemt het recidivepercentage geleidelijk af tot 39% in 2013. In 2015 is de tweejarige feitelijke recidive weer opgelopen tot 43%. Gecontroleerd voor achtergrondkenmerken laat de gecorrigeerde tweejarige recidive over de periode 2011-2015 een vergelijkbare trend zien. Vanaf 2011 neemt het tweejarige recidivepercentage van 43% af tot 38% in 2013, waarna het weer toeneemt en in 2015 op hetzelfde niveau is als in 2011 (43%).

16 De feitelijke recidive onder HIC-daders wijkt iets af (maximaal 0,6%) van de feitelijke recidive in de vorige recidivemeting (Beijersbergen, Blokdijs & Weijters, 2018). Dit is het gevolg van 1) een herstelslag bij de maatschappelijke classificatie bij hoger beroepzaken in het JDS en 2) reguliere opschoningen en aanvullingen in het JDS (zie hoofdstuk 2 Methode).

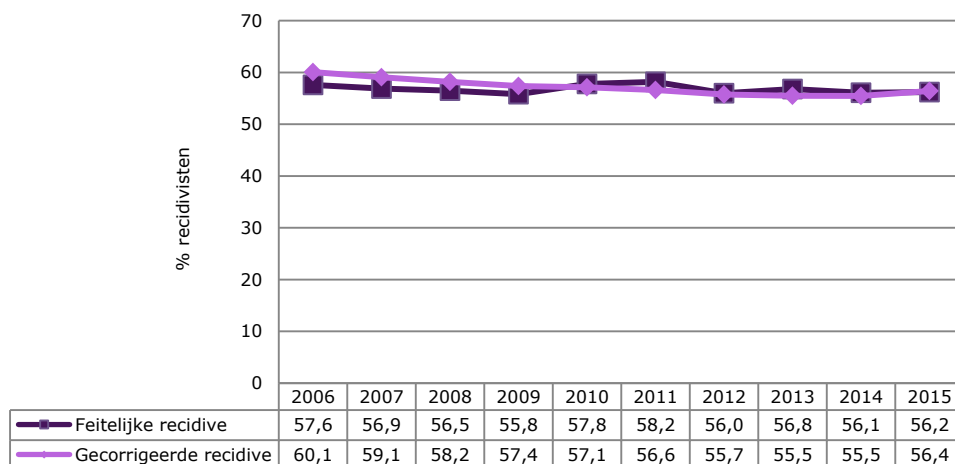
17 Ook in het referentiejaar 2015 verschillen de feitelijke en gecorrigeerde recidivecijfers bij woninginbrekers, straatrovers en overvallers iets, omdat ook voor het berekenen van de gecorrigeerde recidivecijfers van 2015 het voorspellingsmodel wordt gebruikt en er bij alle drie de modellen sprake was van een kleine voorspelfout (zie hoofdstuk 2 Methode).

18 Voor overvallers is de gecorrigeerde recidiveontwikkeling van de afgelopen vijf jaar in beeld gebracht, omdat het niet is gelukt een voorspellingsmodel te ontwikkelen voor de afgelopen tien jaar (zie hoofdstuk 2 Methode).

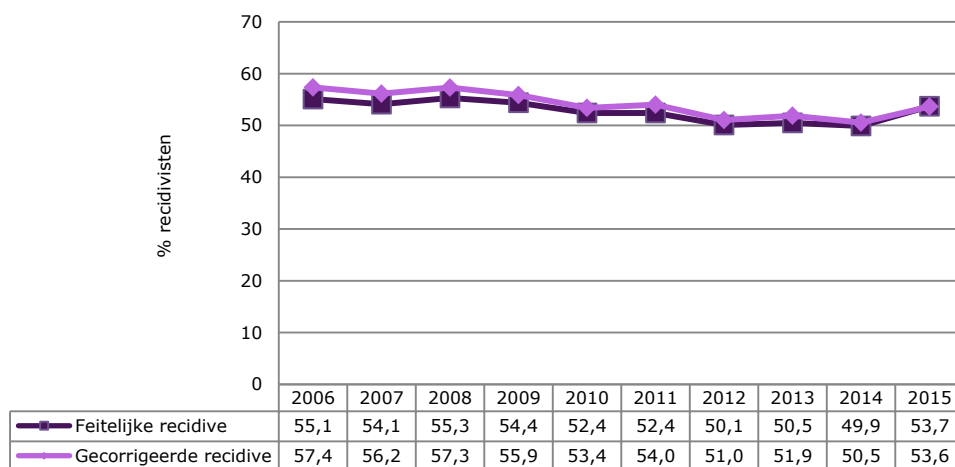
19 De relatieve af- of toename wordt als volgt berekend: $((\text{recidivepercentage 2015} - \text{recidivepercentage 2006}) / \text{recidivepercentage 2006}) * 100\%$.

Figuur 3 Prevalentie van feitelijke en gecorrigeerde tweejarige algemene recidive van HIC-daders veroordeeld in 2006-2015 (in %)

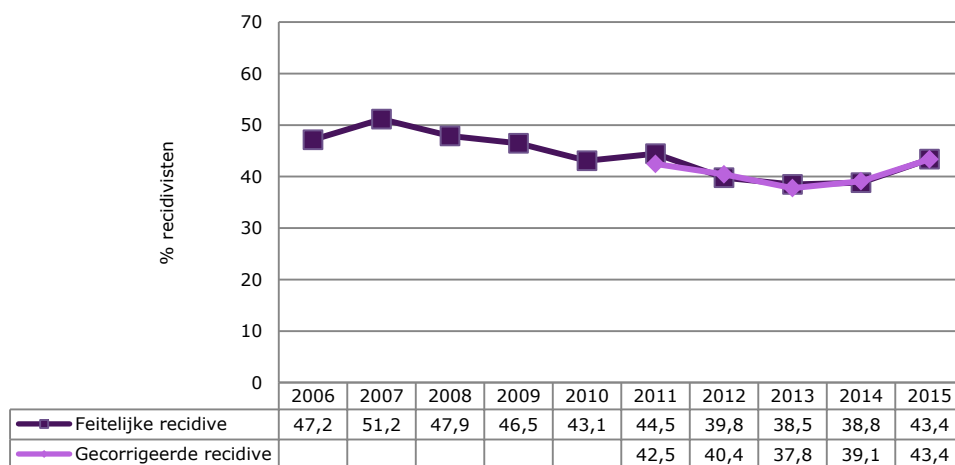
a Woninginbrekers

b Straatrovers

c Overvallers

3.4 Feitelijke en verwachte recidive per arrondissement

Om een indicatie te verkrijgen van hoe het is gesteld met de recidive in de arrondissementen is per arrondissement de feitelijke recidive vergeleken met de verwachte recidive waarbij rekening is gehouden met verschillen in de achtergrondkenmerken van de daders tussen arrondissementen. Er is sprake van een statistisch significant verschil indien de verwachte recidive buiten het 95% tot 97,3% betrouwbaarheidsinterval van de feitelijke recidive valt. Er is sprake van een relevant verschil indien de effectgrootte groter is dan 0,1 (0,1 tot 0,3 = klein verschil; 0,3 tot 0,5 = middelgroot verschil; groter dan 0,5 = groot verschil). De figuren 4a, 4b en 4c geven voor de in 2013 tot en met 2015 veroordeelde woninginbrekers, straatrovers en overvallers de feitelijke en verwachte tweejarige algemene recidiveprevalentie per arrondissement en de bijbehorende effectgroottes weer. In bijlage 4 staat een volledig overzicht van de feitelijke en verwachte recidiveprevalenties, de betrouwbaarheidsintervallen en de effectgroottes.²⁰

Figuur 4a heeft betrekking op de recidiveprevalentie van woninginbrekers per arrondissement. Hieruit blijkt dat de arrondissementen Midden-Nederland, Den Haag en Rotterdam significante verschillen laten zien tussen de feitelijke en de verwachte recidive. Zowel in het arrondissement Midden-Nederland als Den Haag ligt de feitelijke recidive van woninginbrekers hoger dan de verwachte recidive. In het arrondissement Rotterdam ligt de feitelijke recidive juist lager dan de verwachte recidive. Het gaat om betrekkelijk kleine verschillen van 2 à 3 procentpunt. Uit figuur 4a blijkt ook dat de effectgroottes bij deze drie arrondissementen kleiner zijn dan 0,05. Hoewel het verschil statistisch significant is, is er dus sprake van een niet-relevant verschil. Het effect van het arrondissement is in alle drie de gevallen verwaarloosbaar.

Figuur 4b heeft betrekking op de recidiveprevalentie van straatrovers per arrondissement. Hieruit blijkt dat de arrondissementen Overijssel, Den Haag en Amsterdam behoorlijke verschillen laten zien tussen de feitelijke en de verwachte recidive (verschil van 5 tot 10 procentpunt). Bij alle drie de arrondissementen is het verschil tussen de feitelijke en verwachte recidive tevens significant. In de arrondissementen Den Haag en Amsterdam ligt de recidive hoger dan mag worden verwacht op basis van de achtergrondkenmerken in het voorspellingsmodel. In het arrondissement Den Haag ligt de feitelijke recidive van straatrovers 5,9 procentpunt hoger dan de verwachte recidive van 50,7%. In arrondissement Amsterdam ligt de feitelijke recidive van straatrovers 5,1 procentpunt hoger dan de verwachte recidive van 50,9%. In het arrondissement Overijssel ligt de recidive juist lager dan verwacht. Daar is de feitelijke recidive 9,8 procentpunt lager dan de verwachte recidive van 48,5%. De effectgroottes in figuur 4b bevestigen enkel het resultaat voor Overijssel en laten bij dit arrondissement een klein effect (0,141) zien. De arrondissementen Den Haag en Amsterdam laten slechts effectgroottes van respectievelijk 0,083 en 0,070 zien. Hier is het effect dus zeer klein.

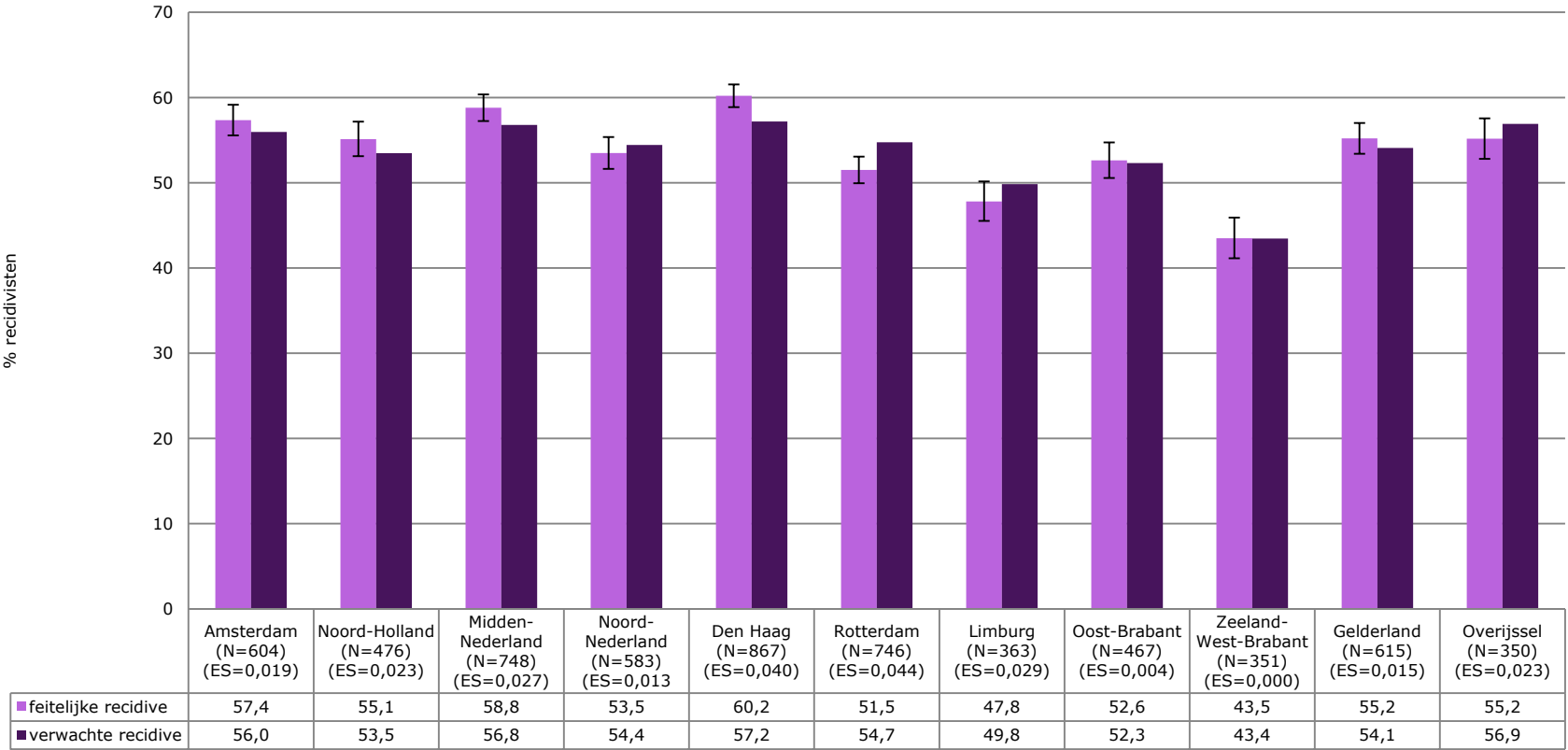
Figuur 4c heeft betrekking op de recidiveprevalentie van overvallers per arrondissement. Hieruit blijkt dat de arrondissementen Midden-Nederland, Noord-Nederland, Gelderland en Overijssel significante verschillen laten zien tussen de feitelijke en de

²⁰ Een kanttekening hierbij is dat het verschil tussen de feitelijke en verwachte recidiveprevalentie per arrondissement slechts een indicatie is van hoe het is gesteld met de recidive in de arrondissementen, omdat slechts enkele statische achtergrondkenmerken van de daders zijn meegenomen in de voorspellingsmodellen. Zie hoofdstuk 4 Conclusie en discussie voor een uitgebreidere toelichting.

verwachte recidive. In de arrondissementen Midden-Nederland en Gelderland ligt de recidive hoger dan mag worden verwacht op basis van de achtergrondkenmerken in het voorspellingsmodel. In het arrondissement Midden-Nederland ligt de feitelijke recidive van overvallers 4,8 procentpunt hoger dan de verwachte recidive van 38,3%. In het arrondissement Gelderland ligt de feitelijke recidive van overvallers 3,6 procentpunt hoger dan de verwachte recidive van 41%. In de arrondissementen Noord-Nederland en Overijssel ligt de recidive juist lager dan verwacht. In het arrondissement Noord-Nederland is de feitelijke recidive 7,1 procentpunt lager dan de verwachte recidive van 41,1%. In het arrondissement Overijssel ligt de feitelijke recidive 4,9% lager dan de verwachte recidive van 41,6%. De effectgroottes in figuur 4c bevestigen enkel het resultaat voor Noord-Nederland en laten bij dit arrondissement een klein effect (0,111) zien. De andere drie arrondissementen hebben effectgroottes kleiner dan 0,1 (Midden Nederland 0,077; Gelderland 0,056; Overijssel 0,076). In deze gevallen is het effect van arrondissement dus zeer klein.

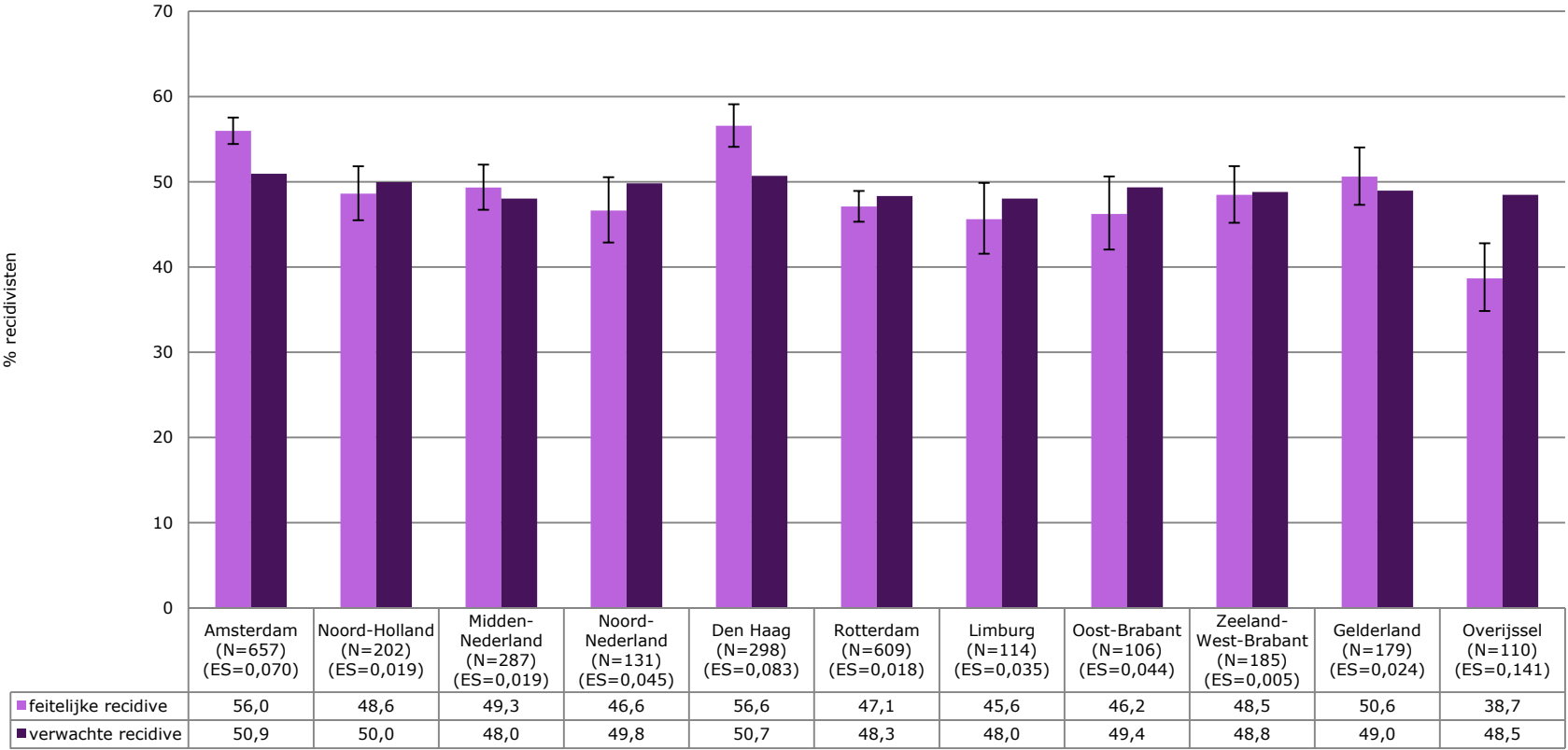
Figuur 4 Prevalentie van feitelijke en verwachte tweejarige algemene recidive van HIC-daders veroordeeld in 2013-2015, naar arrondissement (in %)

a Woninginbrekers

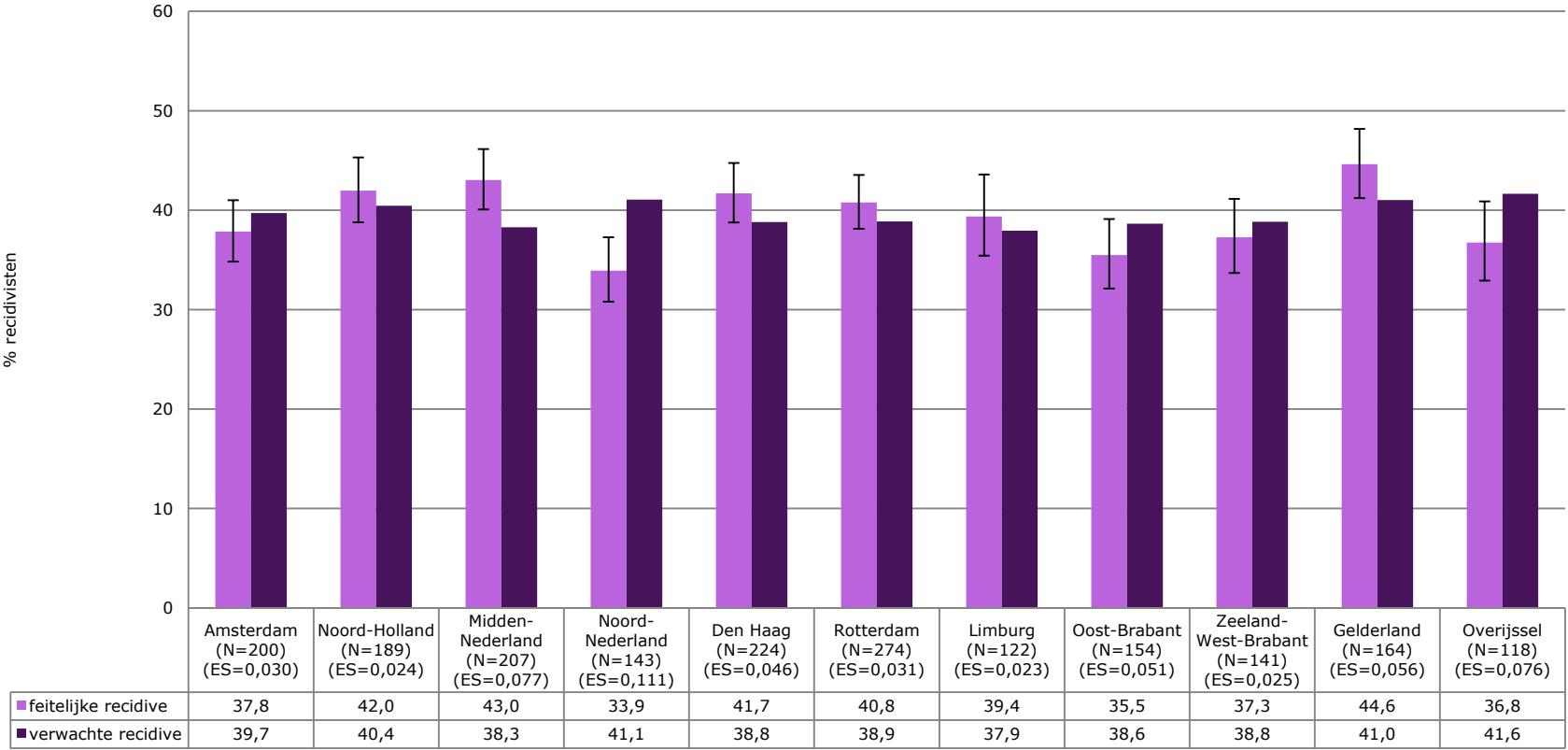
Noot: N = aantal personen, ES = effectgrootte

b Straatrovers

Noot: N = aantal personen, ES = effectgrootte

c Overvallers

Noot: N = aantal personen, ES = effectgrootte

4 Conclusie en discussie

Sinds enkele jaren wordt in Nederland de term 'high impact crimes' (HIC) gebruikt om delicten aan te duiden die een grote impact op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de maatschappij hebben. Onder de klassieke HIC-delicten worden (gewelddadige) vermogensdelicten geschaard, om precies te zijn woninginbraak, straatroof en overvallen (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014a, 2016). In de afgelopen jaren is door de overheid sterk ingezet op de bestrijding van deze HIC-problematiek middels verschillende beleidsprogramma's (Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2002; Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014b), de instelling van de Taskforce Overvallen (Taskforce Overvallen, 2010; 2011; 2017) en de veiligheidsagenda (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014a).

In dit rapport staan de achtergronden en recidive centraal van daders van woning-inbraak, straatroof en overvallen die in de periode 2002 tot en met 2015 onherroepelijk zijn veroordeeld voor een dergelijk delict. De onderhavige studie maakt deel uit van een vijfjarig onderzoeksprogramma naar de recidive onder HIC-daders dat medio 2016 van start is gegaan. De huidige studie betreft de tweede recidivemeting onder alle veroordeelde HIC-daders in Nederland. Meer specifiek richtte het onderzoek zich ten eerste op de achtergrondkenmerken van deze HIC-daders. Daarnaast is de tweejarige algemene, HIC- en speciale recidive van de HIC-onderzoeksgroepen in kaart gebracht. Ook is gekeken naar de ontwikkeling van de algemene recidive bij de veroordeelde HIC-daders door de jaren heen, waarbij rekening is gehouden met verschuivingen in de achtergrondkenmerken van de daders over de tijd. Tot slot is de recidive onder HIC-daders uitgesplitst naar arrondissement, waarbij rekening is gehouden met verschillen in de achtergrondkenmerken van de daders tussen de arrondissementen. Om de achtergrondkenmerken en recidivepercentages van de veroordeelde HIC-daders enig reliëf te geven, zijn deze gegevens afgezet tegen de cijfers van alle in 2015 veroordeelde daders in Nederland.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de werkwijze van de recidivemonitor van het WODC (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011) en maakt gebruik van gegevens uit het justitieel documentatiesysteem, het wettelijke registratiesysteem van strafzaken.

4.1 Belangrijkste bevindingen

In deze paragraaf worden de belangrijkste bevindingen van het onderzoek beschreven en bediscussieerd.

4.1.1 Aantal veroordeelden

Voor alle drie de HIC-dadergroepen geldt dat het aantal veroordeelde daders is afgenomen in de periode 2002 tot en met 2015. Het aantal veroordeelde woning-inbrekers fluctueerde (van maximaal 2.764 in 2003 tot minimaal 1.662 in 2010), maar is over de gehele periode bezien afgenomen. Opvallend is de recente forse daling van 2.471 woninginbrekers in 2014 tot 1.842 in 2015. Het aantal veroordeelde straatrovers is in de periode 2002 tot en met 2015 meer dan gehalveerd,

van 2.100 in 2002 tot 807 in 2015. Het aantal veroordeelde overvallers fluctueerde van maximaal 830-850 (in 2002 en 2012) tot minimaal 500-560 (in 2007, 2008 en 2015). Met name in de recente jaren, 2012 tot en met 2015, is er sprake van een daling. Deze dalende trends zijn in lijn met bevindingen op basis van politieregistraties: ook het aantal bij de politie geregistreerde woninginbraken, straatroven en overvallen neemt af (Kalidien, 2017; Van Aalst & Nauta, 2018).

4.1.2 Achtergrondkenmerken

HIC-daders zijn relatief jong bij de uitgangszaak en komen tevens op jonge leeftijd voor het eerst in aanraking met justitie. Dit geldt met name voor straatrovers. Ten tijde van de strafzaak is zo'n 41% van de veroordeelde straatrovers in 2015 minderjarig, tegenover 19% van de overvallers, 13% van de woninginbrekers en 6% van alle daders. Wel is het aandeel minderjarige straatrovers in de afgelopen jaren afgenomen van 51% in 2011 tot 41% in 2015. Tevens had 79% van de veroordeelde straatrovers in 2015 de eerste strafzaak op minderjarige leeftijd. Maar ook bij de veroordeelde overvallers en de woninginbrekers had een groot deel (respectievelijk 69% en 63%) de eerste strafzaak terwijl ze nog minderjarig waren. Van de totale groep veroordeelde daders in 2015 had slechts 31% de eerste strafzaak op minderjarige leeftijd. Deze bevindingen zijn in lijn met eerder nationaal en internationaal onderzoek dat laat zien dat het aandeel minderjarigen onder woninginbrekers, overvallers en straatrovers aanzienlijk is en dat met name straatroof wordt gepleegd door zeer jonge personen (Bennet & Brookman, 2010; Ferwerda et al., 2002; Mesu et al., 2013; Smith, 2003; Van den Handel et al., 2009).

Uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis blijkt dat de HIC-daders vaak al eerder met justitie in aanraking zijn gekomen. In 2015 heeft respectievelijk 83%, 81% en 73% van de veroordeelde woninginbrekers, overvallers en straatrovers één of meerdere eerdere strafzaken op hun naam staan. Bij alle veroordeelde daders ligt dit percentage lager, namelijk op 63%. Uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis blijkt dat de veroordeelde HIC-daders zich niet beperken tot hetzelfde delict als in de uitgangszaak; alle drie de groepen plegen ook andere (HIC)-delicten. Woninginbrekers specialiseren zich nog het meeste: 34% heeft eerdere woninginbraakstrafzaken. Deze bevindingen komen overeen met de resultaten uit eerder onderzoek. Daaruit blijkt dat woninginbrekers, straatrovers en overvallers vaak verschillende typen vermogens- en geweldsdelicten plegen (Bernasco, 2009; Ferwerda et al., 2002; Maguire et al., 2010; Mesu et al., 2013; Rovers et al., 2010).

Voorts blijkt uit de strafrechtelijke voorgeschiedenis dat met name woninginbrekers veel eerdere strafzaken op hun naam hebben staan. In 2015 ligt het gemiddeld aantal eerdere strafzaken bij veroordeelde woninginbrekers op elf, terwijl dit aantal bij veroordeelde overvallers, straatrovers en alle daders op respectievelijk acht, zes en vijf ligt. Het gemiddeld aantal eerdere strafzaken is bij alle drie de HIC-dadergroepen in de loop van de tijd wel afgenomen (bij woninginbrekers van vijftien naar elf, bij overvallers van tien naar acht en bij straatrovers van zeven naar zes). Ook eerder nationaal en internationaal onderzoek heeft laten zien dat woninginbrekers een zeer actieve dadergroep vormen en dat zij vele delicten plegen (Maguire et al., 2010; Mesu & Van Nobelen, 2012b; Van den Handel et al., 2009).

Uit de afdoeningsgegevens blijkt dat woninginbraak- en straatroofstrafzaken in 2015 meestal zijn afgedaan met een korte vrijheidsstraf van maximaal zes maanden (beide 36%) of een werkstraf (respectievelijk 30% en 24%), terwijl de meerderheid

van de overvalstrafzaken is afgedaan met een lange vrijheidsstraf van ten minste zes maanden (58%). Hoewel zowel straatroven als overvallen een geweldscomponent bevatten (in tegenstelling tot woninginbraak), wordt een overval gemiddeld toch zwaarder bestraft dan een straatroof. Dit heeft waarschijnlijk te maken met strafverzwarende omstandigheden, zoals het plegen van het delict in vereniging en het gebruik van wapens. Eerder onderzoek laat zien dat hier eerder sprake van is bij overvallen dan bij straatroof (Mesu & Van Nobelen, 2012a; Mesu et al., 2013; Rovers et al., 2010; Van Wijk et al., 2009; Van Wilsem, 2010).

Tot slot blijken de meeste HIC-strafzaken te worden afgedaan in de Randstad. In de arrondissementen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Midden-Nederland (waarbinnen Utrecht valt) wordt bijna de helft van de woninginbraak- en overvalstrafzaken en ruim twee derde van de straatroofstrafzaken afgedaan. Ook eerder nationaal en internationaal onderzoek laat zien dat HIC-delicten vaker plaatsvinden in stedelijke gebieden, ook als rekening wordt gehouden met het aantal inwoners (Catalano, 2006; Federal Bureau of Investigation, 2014; Klein Haneveld et al., 2012; Mesu & Van Nobelen, 2012a; Mesu et al., 2013).

4.1.3 Recidive

Van de veroordeelde HIC-daders in 2015 recidiveert een relatief groot deel binnen twee jaar. Zo blijkt 56% van de woninginbrekers, 54% van de straatrovers en 43% van de overvallers binnen twee jaar een nieuwe strafzaak voor enig delict te hebben. Dit is hoog vergeleken met het tweejarige recidivepercentage van 28% onder alle veroordeelde daders. Dit betekent dat de veroordeelde HIC-daders een grotere kans hebben om te recidiveren dan alle veroordeelde daders. HIC-daders vormen dus een actieve dadergroep. Dit bleek ook al uit de hierboven beschreven strafrechtelijke voorgeschiedenis: veel HIC-daders hebben eerdere strafzaken en het gemiddeld aantal eerdere strafzaken ligt relatief hoog. De bevindingen zijn in lijn met eerder internationaal onderzoek waaruit blijkt dat HIC-daders horen bij de dadergroepen die het meeste recidiveren van alle veroordeelde daders (Cunliffe & Sheppard, 2007; Duncan, 2016; Jehle, 2014; Ministry of Justice, 2014).

Verder blijkt dat veroordeelde HIC-daders veelal recidiveren met een ander soort delict. De HIC-recidive en speciale recidive liggen namelijk een stuk lager dan de algemene recidive. Zo'n 15% van de woninginbrekers, 11% van de straatrovers en 6% van de overvallers heeft binnen twee jaar een nieuwe strafzaak vanwege een HIC-delict. De speciale recidive laat zien dat 13% van de woninginbrekers, 6% van de straatrovers en 2% van de overvallers binnen twee jaar een nieuwe strafzaak heeft vanwege respectievelijk een woninginbraak-, straatroof of overval. Hoewel deze percentages uitsluitend betrekking hebben op de eerste recidivezaak kan, gezien de bevindingen bij de strafrechtelijke voorgeschiedenis, geconcludeerd worden dat veroordeelde HIC-daders zich niet beperken tot één type delict. Deze bevinding is, zoals hierboven ook reeds beschreven, in lijn met eerder onderzoek: woninginbrekers, straatrovers en overvallers plegen vaak verschillende typen vermogens- en geweldsdelicten (Bernasco, 2009; Ferwerda et al., 2002; Maguire et al., 2010; Mesu et al., 2013; Rovers et al., 2010). Verder blijkt uit de speciale recidive (en de strafrechtelijke voorgeschiedenis) dat overvallers de sterkste generalisten zijn en woninginbrekers zich wel wat meer specialiseren. Ook deze bevinding is in lijn met eerder onderzoek (Nadesu, 2008).

4.1.4 Recidiveontwikkeling over de tijd

De gecorrigeerde tweejarige algemene recidiveprevalentie, waarbij rekening wordt gehouden met verschuivingen in de achtergrondkenmerken van de daders over de jaren heen, is onder de drie HIC-dadergroepen afgenomen of gelijk gebleven in de periode 2006 tot en met 2015. De gecorrigeerde tweejarige algemene recidive onder woninginbrekers laat een dalende trend zien, namelijk van 60% in 2006 naar 56% in 2015. Dit betekent een relatieve daling van 6%. De gecorrigeerde tweejarige algemene recidive onder straatrovers is gedaald van 57% in 2006 tot 51% in 2014, maar weer gestegen tot 54% in 2015. Over de gehele periode (2006 tot en met 2015) is sprake van een relatieve afname van 7%. De gecorrigeerde tweejarige recidive van overvallers betreft een periode van vijf jaar, namelijk van 2011 tot en met 2015. De recidive neemt in eerste instantie af van 43% in 2011 tot 38% in 2013, waarna het weer toeneemt en in 2015 op hetzelfde niveau uitkomt als in 2011 (43%). De resultaten lijken te duiden op een trendbreuk. Waar in de vorige recidivemeting onder HIC-daders (Beijersbergen et al., 2018) nog sprake was van dalende trends tot en met 2013, is daar in cohort 2014 en 2015 voor alle drie de HIC-dadergroepen een einde aan gekomen. Met name de recidiveontwikkeling bij overvallers is opvallend. Juist daar is in eerdere jaren een aanzienlijke daling te zien met een relatieve recidiveafname van 20% in de periode 2004 tot en met 2013 (Beijersbergen et al., 2018). Van 2013 tot en met 2015 is er echter sprake van een relatieve recidivetoename van 15% bij overvallers. Het zou kunnen dat de toegenomen aandacht voor HIC (inclusief overvallen) wat begint af te zwakken. De in 2009 ingestelde Taskforce Overvallen (Taskforce Overvallen, 2010, 2011, 2017) is echter nog steeds actief en HIC staat ook prominent op de veiligheidsagenda 2015-2018 (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2014a). Bovendien kunnen ook andere verklaringen een rol spelen bij de recidiveontwikkeling, zoals registratie-effecten en algemene ontwikkelingen in de criminaliteit en bestrijding daarvan. Het is de vraag hoe de recidive onder HIC-daders zich de komende jaren zal ontwikkelen: is dit slechts een tijdelijke toename of ontstaat er een stijgende trend?

4.1.5 Verwachte recidive per arrondissement

Uit de resultaten betreffende de feitelijke en verwachte recidiveprevalentie per arrondissement blijkt dat er bij diverse arrondissementen significante verschillen bestaan tussen de feitelijke en verwachte recidive van woninginbrekers, straatrovers en overvallers. Als echter gekeken wordt naar de effectgrootte, welke aangeeft hoe sterk het effect is ongeacht de grootte van de onderzoeksgroep, dan blijkt slechts in twee van deze gevallen sprake van een relevant verschil. Allereerst ligt in arrondissement Overijssel de recidive onder straatrovers lager dan verwacht mag worden op basis van de in het onderzoek meegenomen achtergrondkenmerken. De feitelijke recidive is 9,8 procentpunt lager dan de verwachte recidive van 48,5%. De effectgrootte is te kwalificeren als klein (0,141). Ten tweede ligt in arrondissement Noord-Nederland de recidive onder overvallers lager dan verwacht. De feitelijke recidive is 7,1 procentpunt lager dan de verwachte recidive van 41,1%. De effectgrootte is wederom te kwalificeren als klein (0,111).

4.2 Beperkingen

De huidige studie kent enkele beperkingen. Een eerste beperking is dat het onderhavige onderzoek gebruikmaakt van gegevens uit het justitieel documentatiesysteem. Daarmee wordt alleen criminaliteit die onder de aandacht komt van het OM

en leidt tot een strafzaak in het huidige onderzoek meegenomen, terwijl bij deze HIC-delicten sprake is van betrekkelijk lage ophelderingspercentages, zeker bij woninginbraak (Klein Haneveld e.a., 2012; Mesu & Van Nobelen, 2012a; Mesu & Van Nobelen, 2012b; Mesu e.a., 2013; Van Aalst & Nauta, 2018). De onderzoeksgroepen in het onderhavige onderzoek vormen dus slechts een klein deel van de totale populaties van daders van woninginbraak, straatroof en overvallen in Nederland. Hierbij is het aannemelijk dat de onderzoeksgroepen selecte groepen betreffen, waarbij bepaalde daders juist wel en bepaalde daders juist niet tegen de lamp lopen. Hetzelfde geldt voor de recidive: alleen recidivedelicten die zijn opgespoord en worden vervolgd door het OM zijn in kaart gebracht.

Een tweede beperking is dat zowel bij de berekening van de gecorrigeerde recidive-ontwikkeling als bij de verwachte recidive per arrondissement rekening is gehouden met een beperkt aantal achtergrondkenmerken van de HIC-daders, zoals geslacht, geboorteland, leeftijd en strafrechtelijke carrière, terwijl ook andere achtergrondkenmerken, zoals verslavingsproblematiek of psychosociale problematiek, van invloed kunnen zijn op de recidive. Niettemin is dit altijd nog beter dan helemaal niet corrigeren voor populatieverschillen over de tijd heen en tussen arrondissementen. Bovendien laat eerder onderzoek zien dat de in deze studie geïnccludeerde achtergrondkenmerken belangrijke voorspellers zijn voor strafrechtelijke recidive onder volwassenen (Wartna, Tollenaar & Bogaerts, 2009).

Een derde beperking is dat de huidige studie een beschrijvende studie is, waardoor de bevindingen moeilijk te duiden zijn. Een sluitende verklaring voor de recidive-ontwikkeling over de tijd onder HIC-daders ontbreekt evenals een verklaring waarom het recidiveniveau onder HIC-daders in bepaalde arrondissementen lager of hoger is dan verwacht. Er kunnen diverse factoren van invloed zijn op de recidive-ontwikkeling over de tijd en het recidiveniveau binnen een arrondissement, van micro factoren zoals verschillen in de achtergrondkenmerken van daders waarvoor niet gecorrigeerd is tot macro factoren zoals het criminaliteitsbestrijdingsbeleid, algemene ontwikkelingen in de criminaliteit en registratie-effecten in een bepaalde tijdperiode of arrondissement. Welke factor/factoren ten grondslag ligt/liggen aan het gevonden resultaten vereist verder onderzoek. De huidige bevindingen hebben enkel een signalerende functie.

4.3 Tot besluit

Op basis van de huidige studie kunnen drietal conclusies getrokken worden. Allereerst blijkt uit de resultaten dat HIC-daders een actieve dadergroep vormen en vaak al op een jonge leeftijd beginnen met crimineel gedrag. Een aanzienlijk deel van de HIC-daders is minderjarig ten tijde van de eerste strafzaak en dit geldt zeker voor straatrovers. Het is niet gezegd dat deze eerste strafzaak in alle gevallen ook plaatsvond vanwege een HIC-delict, maar als daar sprake van is, is dit zorgwekkend. Internationaal onderzoek heeft namelijk laten zien dat daders die een HIC-delict plegen als hun debuut delict en daarbij minderjarig zijn de grootste kans hebben om uit te groeien tot een veelpleger (Owen & Cooper, 2013; Svensson, 2002). Het lijkt dan ook belangrijk om vroegtijdig in te grijpen bij minderjarige HIC-daders.

Ten tweede laten de resultaten een mogelijke trendbreuk in de recidiveontwikkeling zien. Tot 2013 daalde de recidive onder alle drie de HIC-dadergroepen, maar in 2014 en 2015 is dit gestagneerd of is er zelfs sprake van een stijging van de

recidive. Ook al is de oorzaak hiervan ongewis en is het onduidelijk hoe deze recidivetrend zich in de toekomst gaat ontwikkelen, het lijkt belangrijk om de aandacht voor HIC-daders niet af te zwakken en actief te blijven werken aan de bestrijding van high impact crimes.

Tot slot is het opvallend dat het aantal veroordeelde HIC-daders sinds 2002 fors is afgenomen, terwijl de recidive het afgelopen decennium lang niet zo sterk is gedaald. De laatste jaren (2013 tot en met 2015) is zelfs sprake van een stabilisatie of stijging van de recidive, terwijl het aantal veroordeelde HIC-daders ook in deze jaren aanzienlijk is afgenomen. Het is een interessante vraag voor vervolgonderzoek om na te gaan hoe de verschillen tussen deze trends verklaard kunnen worden.

Summary

Background characteristics and recidivism among offenders of high impact crimes convicted between 2002 and 2015

For some years now, the term 'high impact crimes' (abbreviated HIC) has been used in the Netherlands to indicate offences that have a major impact on the victim, their social environment and the sense of security in society. The classic HIC offences include domestic burglary, street robbery and non-street robbery (i.e., robbery inside a building such as a bank, shop or house). Recently, the government has made great efforts to combat the HIC problem, through various policy and safety programs and by setting up a Robbery Task Force.

In the current study, we examined the background characteristics and recidivism of domestic burglars, street robbers and non-street robbers convicted between 2002 and 2015. This study is part of a five-year research program into recidivism among HIC offenders, which started mid 2016. The current study is a follow-up of the first recidivism study among all convicted HIC offenders in the Netherlands between 2002 and 2013 and a feasibility study into regional recidivism rates among convicted HIC-offenders. The following research questions were answered:

- 1 What are the background characteristics of convicted HIC offenders and how do the characteristics of this group compare to the characteristics of the total group of convicted offenders?
- 2 What is the recidivism rate among convicted HIC offenders: What percentage of the HIC offenders came back into contact with the criminal justice system within two years of their HIC criminal case (prevalence of recidivism)? How does the prevalence of recidivism for this group compare to the prevalence of recidivism for the total group of convicted offenders?
- 3 How do recidivism rates among convicted HIC offenders develop over time, taking into account shifts in the background characteristics of offenders over time?
- 4 What are the recidivism rates per court district among convicted HIC offenders, taking into account differences in the background characteristics of offenders between court districts?

Method

The research was carried out according to the WODC recidivism monitor procedures, using data from the Research and Policy Database for Judicial Information (OBJD). The OBJD is a pseudonymous version of the Justice Documentation System (JDS), the Dutch legal registration system for criminal cases. The use of the OBJD implies that only crime that comes to the Public Prosecution Service's attention is included in this research. Therefore, offences and offenders that are not detected by the police and are not prosecuted by the Public Prosecution Service are not taken into consideration.

The research group examined in the current study includes offenders of domestic burglary, street robbery and non-street robbery who were prosecuted by the Public Prosecution Service between 2002 and 2015 and where a HIC offence was proven. More specifically, these are perpetrators for whom the HIC offence has irrevocably ended in a court order or has been settled by the Public Prosecution Service (including discretionary dismissals, but excluding acquittals, technical dismissals and other technical decisions). In this report the research group is referred to as 'convicted offenders'.

To put the background characteristics and recidivism percentages of the convicted HIC offenders in perspective, these data are compared to the characteristics and recidivism rates of a reference group, namely all convicted offenders in the Netherlands. This reference group includes all offenders of a criminal offence in which the criminal case was terminated irrevocably in a court order or was settled by the Public Prosecution Service. It is important to note that a direct comparison between the HIC offenders and the reference group is not possible. The purpose of the data of the reference group is solely to put the data of the HIC offenders in perspective.

This study was carried out following the WODC recidivism monitor procedures. According to the recidivism monitor, recidivism is defined as a new criminal case. A criminal case refers to a case that has irrevocably ended in a court order or has been settled by the Public Prosecution Service, as well as cases that have not yet been (irrevocably) ended or settled. This study examined the *two-year recidivism prevalence*. This is the percentage of people from the research group that committed a new offence within two years that led to a new criminal case. In this study three forms of recidivism are examined: general recidivism, HIC recidivism, and special recidivism. General recidivism refers to when a person has a new criminal case for any new offence. HIC recidivism refers to when a person has a new criminal case for a HIC offence. In this study, special recidivism refers to when a person has a new criminal case for the same kind of offence as the original offence, that is domestic burglary, street robbery or non-street robbery. Recidivism rates have been calculated using survival analysis. This is adjusted for incapacitation time, in other words, for the time that offenders were in detention and reoffending was not possible.

To see how the two-year general recidivism prevalence among the HIC offenders developed in the past ten years (between 2006 and 2015), besides actual recidivism rates, adjusted recidivism rates have been calculated taking into account shifts in the background characteristics of offenders over time. The reason for this correction is that fluctuations in the level of recidivism may be the result of shifts in the composition of research groups over time. Indeed, the risk profile of offenders can also change as their background characteristics change. Actual recidivism percentages are adjusted using a statistical prediction model. For all three HIC offender groups we were able to develop prediction models, however, for non-street robbers we were only able to develop a prediction model for the past five years rather than ten years.

To get an indication of the two-year general recidivism level within the different court districts, actual recidivism rates were compared with expected recidivism rates taking into account differences in the background characteristics of offenders between court districts. This is important because differences in the level of recidivism between court districts can be the result of differences in the background

characteristics of offenders between court districts. To calculate the expected recidivism rates a statistical prediction model was used. Per court district, we compared the actual and expected recidivism rate and examined whether or not these differences were statistically significant (p value < 0.05) and relevant (effect size > 0.1).

Key findings

The most important findings of the study are described below.

Total annual convictions

- All three HIC offender groups show a decrease in the number of convicted offenders between 2002 and 2015. The number of convicted domestic burglars and non-street robbers fluctuated over time, but over the entire period decreased from 2.542 to 1.842 domestic burglars and from 832 to 497 non-street robbers. The number of convicted street robbers more than halved between 2002 and 2015, from 2.100 to 807 street robbers.

Background characteristics

- Street robbers are relatively young when they commit the offense. At the time of their criminal case, 41% of the convicted street robbers in 2015 were minors, compared to 19% of the convicted non-street robbers, 13% of the convicted domestic burglars and 6% of convicted offenders in general. The percentage of convicted street robbers who are minors has, however, decreased in the past years, from 51% in 2011 to 41% in 2015.
- Convicted HIC offenders came into contact with the law for the first time at a young age. This applies in particular to street robbers: 79% of the street robbers convicted in 2015 had their first criminal case under the age of 18. However, of the convicted non-street robbers and domestic burglars 69% and 63% also had their first criminal case as a minor. In contrast, of the total group of offenders convicted in 2015, only 31% had their first criminal case as a minor.
- The criminal history data show that most HIC offenders have had previous contact with the law. In 2015, respectively 83%, 81% and 73% of the convicted domestic burglars, street robbers and non-street robbers had one or more previous criminal cases. For all convicted offenders this is 63%.
- The criminal history data also show that HIC offenders have come into contact with the law for a range of different offences. All three offender groups have committed other offences as well as HIC offences other than their initial HIC offence often. Hence, we do not see high levels of specialization. Of the three groups, domestic burglars tend to specialize the most (34% has one or more previous criminal cases for domestic burglary).
- Convicted domestic burglars have the most extensive criminal record. In 2015, the average number of previous criminal cases for domestic burglars was eleven, while the convicted non-street robbers, convicted street robbers and the total group of convicted offenders had on average respectively eight, six and five earlier criminal cases. For all three HIC offender groups, the average number of previous criminal cases decreased between 2002 and 2015.
- Convicted domestic burglars and street robbers in 2015 were mostly punished with a short prison sentence of a maximum of six months (both 36%) or with community service (30% and 24%), while the majority of non-street robbers were convicted to a long prison sentence of at least six months (58%).

- The results show that most HIC criminal cases are settled in the Randstad area. In 2015, almost half of all domestic burglary and non-street robbery cases and two thirds of all street robbery cases were settled in the arrondissements of Amsterdam, Rotterdam, Midden-Nederland (within which Utrecht falls) and The Hague.

Recidivism rates

- The recidivism analysis shows that 56% of domestic burglars, 54% of street robbers and 43% of non-street robbers convicted in 2015 have had a new criminal case for any offence within two years of their HIC criminal case (general recidivism). These rates are high compared to a two-year recidivism rate of 28% for the total group of convicted offenders.
- Convicted HIC offenders often reoffend with other offenses than their initial HIC offence. This follows from the finding that the HIC recidivism rates (6% to 15%) and special recidivism rates (2% to 13%) are much lower than the general recidivism rates (43% to 56%). Non-street robbers appear to be the strongest generalists; domestic burglars specialize somewhat more.

Recidivism rates over time

- Looking at the development of recidivism, it appears that the two-year general recidivism, when adjusted for shifts in the background characteristics of the offenders over time, decreased or was stable among the three HIC offender groups. For domestic burglary and street robbery the recidivism development over the past ten years (between 2006 and 2015) was examined. The adjusted recidivism among domestic burglars decreased from 60% to 56% in this period. The adjusted recidivism among street robbers decreased from 57% in 2006 to 51% in 2014, and, subsequently, increased to 54% in 2015. For non-street robbery the recidivism development over the past five years (between 2011 and 2015) was examined. The adjusted recidivism among non-street robbers decreased from 43% in 2011 to 38% in 2013, and, subsequently, increased to 43% in 2015.
- The findings seem to indicate a trend break. Whereas the previous recidivism study among HIC offenders showed decreasing trends up until 2013, this has ended for cohort 2014 and 2015 among all three HIC offender groups. In particular, the development of recidivism among non-street robbers is striking. Between 2004 and 2013 the strongest decrease was among non-street robbers (a relative decrease of 20%), while between 2013 and 2015 the recidivism among this group of offenders shows the strongest increase (a relative increase of 15%).

Expected recidivism per court district

- In several court districts the actual and expected recidivism rates among domestic burglars, street robbers and non-street robbers significantly differ. However, looking at the effect size, in only two instances is there a relevant difference. First, in court district 'Overijssel' the recidivism rate among street robbers is lower than expected based on background characteristics included in this study. The actual recidivism rate is 9.8 percentage points lower than the expected recidivism rate of 48.5 percent. The effect size is, however, small (0.141). Second, in court district 'Noord-Nederland' the recidivism rate among non-street robbers is also lower than expected. The actual recidivism rate is 7.1 percentage points lower than the expected recidivism rate of 41.1 percent. However, the effect size is again small (0.111).

Limitations

The current study has some limitations. A first limitation is that the present study uses data from the judicial documentation system. This means that only offences and offenders that are detected by the police and are prosecuted by the Public Prosecution Service are included in this study. This is particularly troublesome, as clear-up rates for all three HIC offences are relatively low, especially for domestic burglary. A second limitation is that a limited number of background characteristics of the convicted HIC-offenders were used to calculate the adjusted recidivism rate over time and the expected recidivism rate per court district. Whilst characteristics like gender, country of birth, age and criminal career were included, other characteristics, like substance abuse and psychological problems, which are also known to influence reoffending behavior, were not included. A third limitation is that the current study is descriptive in nature. As a result a conclusive explanation is lacking for the development of recidivism over time and for why the recidivism level in certain court districts is lower than expected. Several factors can influence recidivism rates, such as, offender background characteristics not included in this study, crime control policies and registration effects. Further research is needed to determine which factors are responsible for these findings. The current findings merely have a signaling function.

To conclude

The findings of the current study lead to three conclusions. First, the results show that HIC offenders are an active offender group who often start criminal behaviour at a young age. A significant portion of the HIC offenders is a minor at the time of their criminal case. This especially applies to street robbers. Prior research has shown that minor HIC offenders have the highest chance of becoming a frequent offender. It is therefore important to intervene early on in cases of under age HIC offenders. Second, the results seem to indicate a trend break in the development of the recidivism among HIC offenders. Up until 2013 the recidivism rate among HIC offenders decreased. However, in 2014 and 2015 this decrease stagnated or even reversed, resulting in an increase. Although the cause of this change is unknown and it is unclear how the recidivism trend will develop in the future, it seems important to continue the focus on HIC offenders and on efforts to combat the HIC problem. Finally, it is notable that the number of convicted HIC offenders since 2002 has dramatically declined, whilst the recidivism rate in the past decennium has not declined at nearly the same rate. It would be an interesting avenue for future research to investigate how these different trends can be explained.

Literatuur

- Aalst, M. van, & Nauta, O. (2018). *Trendrapport high impact crimes 2013-2017*. Amsterdam: DSP-groep.
- Akaike, H. (1974). A new look at the statistical model identification. *IEEE Transactions on Automatic Control*, 19, 716-723.
- Beijersbergen, K.A., Blokdijs, D., & Weijters, G. (2018). *Recidive na een high impact crime: Recidive onder daders van high impact crimes veroordeeld in de periode 2002-2013*. Den Haag: WODC. Cahier 2018-3.
- Beijersbergen, K.A., Blokdijs, D., Tollenaar, N., & Weijters, G. (2019). *Regionalisering recidivecijfers high impact crimes*. Den Haag: WODC. Cahier 2019-6.
- Bennett, T., & Brookman, F. (2010). Street robbery. In F. Brookman, M. Maguire, H. Pierpoint & T.H. Bennett (red.), *Handbook on crime* (pp. 270-289). Cullompton, VK: Willan Publishing.
- Bernasco, W. (2009). Burglary. In M. Tonry (red), *The Oxford Handbook of crime and public policy* (pp. 165-190). Oxford, VK: Oxford University Press.
- Buuren, S. van, Boshuizen, H.C., & Knook, D.L. (1999). Multiple imputation of missing blood pressure covariates in survival analysis. *Statistics in medicine*, 18(6), 681-694.
- Catalano, S.M. (2006). *Criminal Victimization 2005*. Washington, DC: Bureau of Justice Statistics of U.S. Department of Justice.
- Cunliffe, J., & Sheppard, A. (2007). *Reoffending of adults: Results from 2004 cohort*. Londen: Home Office.
- Duncan, L. (2016). *Adult and youth reoffending in Northern Ireland (2013/14 cohort)*. Belfast, Noord-Ierland: Analytical services group of Department of Justice.
- Federal Bureau of Investigation (2014). *Crime in the United States 2013*. Geraadpleegd op 1 augustus 2017: <https://ucr.fbi.gov/crime-in-the-u.s/2013/crime-in-the-u.s.-2013>
- Ferwerda, H.B., Bottenberg, M., & Hakkert, A. (2002). *Straatroof: Omvang, achtergronden en praktijkervaringen*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Gaalen, J. van (2017). *Persoonsgericht aanpak, top X: een exploratief onderzoek*. Amersfoort: BMC-onderzoek.
- Handel, C. van den, Nauta, O., Soomeren, P. van, & Amersfoort, P. van (2009). *Hoe doen ze het toch? Modus operandi woninginbraak*. Amsterdam: DSP-groep.
- Heer-de Lange, N.E. de, & Kalidien, S.N. (2014). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2013: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Lemma.
- Jehle, J. (2014). Approach, structures and outcome of the German reconviction study. In: H. Albrecht, & J. Jehle (red.) *National reconviction statistics and studies in Europe* (p. 89-98). Göttingen, Germany: Universitätsverlag Göttingen.
- Kalidien, S.N. (2017). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2016. Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: WODC & CBS.
- Kalidien, S.N., & Heer-de Lange, N.E. de (2015). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2014: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Lemma.
- Kaplan, E.L., & Meier, P. (1958). Nonparametric estimation from incomplete observations. *Journal of the American statistical association*, 53(282), 457-481.
- Klein Haneveld, R.K., Boes, S., & Kop, N. (2012). *Woninginbraken: Een onderzoek naar het fenomeen woninginbraken en mogelijk aanpak hiertegen*. Apeldoorn: Politieacademie.

- Maguire, M., Wright, R., & Bennett, T. (2010). Domestic burglary. In F. Brookman, M. Maguire, H. Pierpoint & T.H. Bennett (red.), *Handbook on crime* (pp. 3-25). Cullompton, VK: Willan Publishing.
- Mesu, S., Nobelen, D. van (2012a). *Gewelddadige vermogenscriminaliteit: Overvallen en straatroof 2010-2011*. Zoetermeer: KLPD-IPOL.
- Mesu, S. & Nobelen, D. van (2012b). *Woningcriminaliteit: Verslag van een onderzoek voor het Nationaal dreigingsbeeld 2012*. Zoetermeer: KLPD-IPOL.
- Mesu, S., Nobelen, D. van, Mark, J. van der, & Verschuuren, E. (2013). *Gewelddadige vermogenscriminaliteit: Overvallen en straatroof 2012*. Driebergen: Politie Landelijke Eenheid.
- Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2002). *Naar een veiliger samenleving*. Den Haag: Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2014a). *Veiligheidsagenda 2015-2018*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2014b). *Nieuwsbrief Aanval op HIC*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2016). *Brief aan Tweede Kamer: Resultaten aanpak high impact crime*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Ministry of Justice (2014). *Proven re-offending statistics: Quarterly bulletin April 2011 to March 2012 England and Wales*. Londen: Ministry of Justice.
- Nadesu, A. (2008). *Reconviction patterns of released prisoners: A 48-month follow-up*. Wellington, New Zealand: Department of Corrections.
- Openbaar Ministerie (2015). *Handboek maatschappelijke classificaties*. Den Haag: Openbaar Ministerie.
- Owen, N., & Cooper, C. (2013). *The start of a criminal career: Does the type of debut offence predict future offending?* Londen: Home Office.
- Rom, M.D. (2013). An improved Hochberg procedure for multiple tests of significance. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 66, 189-196.
- Rovers, B., Bruinsma, M., Jacobs, M., Jans, M., Moors, H., Siesling, M., & Fijnaut, C. (2010). *Overvallen in Nederland: Een fenomeenanalyse en evaluatie van de aanpak*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Rovers, B., & Hoogeveen, C. (2016). *Landelijk kader voor de veiligheidshuizen: Invoering, ontwikkeling en knelpunten*. 's-Hertogenbosch: BTVO/Bureau Alpha.
- Royston, P. (2001). Flexible alternatives to the Cox-model, and more. *The Stata Journal*, 1, 1-28.
- Smith, J. (2003). *The nature of personal robbery*. Londen: Home Office.
- Svensson, R. (2002). Strategic offences in the criminal career context. *British Journal of Criminology*, 42(2), 395-411.
- Taskforce Overvallen (2010). *Factsheet Taskforce Overvallen*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Taskforce Overvallen (2011). *Actieprogramma Ketenaanpak Overvalcriminaliteit: Advies van de Taskforce Overvallen aan de minister van Veiligheid en Justitie voor acties ter verbetering van de ketenaanpak van overvalcriminaliteit in Nederland*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Taskforce Overvallen (2017). *Actieprogramma Ketenaanpak Overvallen 2.0: Advies van de Taskforce Overvallen aan de minister van Veiligheid en Justitie inzake de aanpak van overvallen*. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Wartna, B.S.J., & Tollenaar, N. (2006). *Recidive 1997-2003: Ontwikkelingen in het niveau van de strafrechtelijke recidive van jeugdige en volwassen daders*. Den Haag: WODC. Fact sheet 2006-5.

- Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2011). *De WODC-Recidivemonitor: 4e, herziene versie*. Den Haag: WODC. Memorandum 2011-3.
- Wijk, A.Ph. van, Nieuwenhuis, A., Arts, N., & Mehlbaum, S. (2009). *Inpakken niet nodig: Een profiel van straatrovers in Almere*. Arnhem: Bureau Beke.
- Wilsem, J. van (2010). Het verband tussen hoe en waar: De invloed van locatie op pleegwijze bij straatroof. *Mens & Maatschappij*, 85(1), 27-46.

Bijlage 1 Samenstelling klankbordgroep

Voorzitter

Dhr. prof. dr. W. Bernasco	Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving / Vrije Universiteit Amsterdam
----------------------------	--

Leden

Dhr. dr. H. Ferwerda	Bureau Beke
Mw. I. Haafs	Veiligheidshuis Haaglanden (tot 31/1/2019)
Mw. M. Henschen	Veiligheidshuis Haaglanden (per 1/2/2019)
Dhr. B. Hartog MSc	Directie Beschermen, Aanpakken en Voorkomen, ministerie van Justitie en Veiligheid
Dhr. P. Meinhardt MSc	Arrondissementsparket Midden-Nederland, Openbaar Ministerie (per 1/1/2019)
Dhr. mr. F.A.M. Pommer	Arrondissementsparket Oost-Nederland, Openbaar Ministerie (tot 31/12/2018)
Dhr. J. van der Stap MSc	Landelijke eenheid, Nationale Politie
Dhr. J. de Waard	Directie Rechtshandhaving en Criminaliteits- bestrijding, ministerie van Justitie en Veiligheid

Bijlage 2 Voorspellingsmodellen gecorrigeerde recidiveontwikkeling

Verschuivingen in de onderzoeksgroepen vertroebelen het zicht op de ontwikkeling van de recidive over de tijd. Er zijn daarom naast de feitelijke recidivepercentages ook gecorrigeerde percentages berekend. De correctie van de recidivecijfers vindt plaats met behulp van een voorspellingsmodel. Meer specifiek is gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, een bijzondere vorm van regressieanalyse (Royston, 2001). Het model geeft schattingen van de invloed van verschillende achtergrondkenmerken op de recidivekans. Aan de hand van de resultaten van deze modellen kunnen de recidivecijfers per cohort worden gecorrigeerd. Op deze manier kan de ontwikkeling ook in beeld worden gebracht hoe deze eruit zou zien wanneer de onderzoeksgroepen wat betreft bekende achtergrondkenmerken onveranderd zouden zijn gebleven over de onderzoeksperiode.

De correctie bestaat uit grofweg drie stappen. De eerste stap is het imputeren van ontbrekende waarden op achtergrondkenmerken, zodat ook deels incomplete cases kunnen worden meegenomen in de analyses. Missende waarden op de achtergrondkenmerken zijn aangevuld met multiële imputatie middels de 'Chained Equations'-methode (Van Buuren, Boshuizen & Knook, 1999).

De tweede stap is het opstellen van een voorspellingsmodel waarmee de tweejarige recidiveprevalentie per cohort zo goed mogelijk wordt voorspeld. Vanwege de relatief lage aantallen daders per cohort is gebruikgemaakt van een tienvoudige kruisvalidatie. Dit houdt in dat de totale populatie in tien gelijke delen is gesplitst, waarvan er negen gebruikt worden om het model te fitten en het overige tiende deel om voorspellingen te toetsen. Dit wordt herhaald voor elk van de tien afzonderlijke delen van de gegevens. Bij de modelselectie is gebruikgemaakt van het Akaike Informatiecriterium (AIC). Het Akaike Informatiecriterium (AIC) is een maat voor hoe goed het gekozen voorspellingsmodel past bij de data, maar rekening houdt met overcomplexiteit van het model (Akaike, 1974). Hoe lager het AIC, hoe beter het model past. Door middel van het AIC kunnen verschillende modellen met elkaar vergeleken worden. De fit van het beste model wordt voldoende geacht als het absolute verschil tussen de feitelijke en voorspelde recidivepercentage (absolute voorspelfout) per cohort niet groter is dan één procentpunt en het relatieve verschil tussen de feitelijke en voorspelde recidivepercentage (relatieve voorspelfout) per cohort niet groter is dan vijf procent. Met andere woorden, als aan deze twee voorwaarden wordt voldaan is de veronderstelling dat het model een nauwkeurige schatting geeft van de invloed van de achtergrondkenmerken op het tweejarige recidivepercentage. Het beste model was het model dat in de tien valideringsamples de kleinste gemiddelde afwijking (voorspelfout) te zien gaf tussen de voorspelde en de feitelijke tweejarige recidive.

In de derde en laatste stap wordt het voorspellingsmodel gebruikt om per cohort de gecorrigeerde recidive te berekenen, waarbij cohort 2015 als referentiejaar werd genomen. Dit betekent dat we doen alsof de daders in de eerdere cohorten dezelfde achtergrondkenmerken hadden als de daders in cohort 2015.

Voor woninginbraak is er gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, waarbij de invloed van de variabelen op de *baseline hazard* is geschat aan de hand van de *hazard scale* en de *baseline hazard* van het optimale model vier vrijheids-

graden had. De fit van het model voor woninginbraak is goed, er werd voldaan aan de voorwaarden die gesteld werden aan de voorspelfout. Zes achtergrondkenmerken werden in het voorspellingsmodel opgenomen: sekse, geboorteland, (log van) leeftijd bij uitgangszaak, (log van) het aantal eerdere strafzaken, afdoening en de veroordelingsdichtheid van woninginbraakstrafzaken. De variabelen leeftijd bij eerste strafzaak, het aantal eerder strafzaken met een HIC-delict, het aantal eerdere strafzaken met een woninginbraak en de veroordelingsdichtheid van respectievelijk strafzaken en HIC-strafzaken bleken geen (eigen) bijdrage te leveren aan de voorspelling van de recidive en zijn dus niet opgenomen in het gebruikte voorspellingsmodel.

Voor straatroof is er gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, waarbij de invloed van de variabelen op de *baseline hazard* is geschat aan de hand van de *probit scale* en de *baseline hazard* van het optimale model vijf vrijheidsgraden had. De fit van het model voor straatroof is goed, er werd voldaan aan de voorwaarden die gesteld werden aan de voorspelfout. Zes achtergrondkenmerken werden in het voorspellingsmodel opgenomen: sekse, geboorteland, (log van) leeftijd bij uitgangszaak, (log van) het aantal eerdere strafzaken met een straatroof, afdoening en de veroordelingsdichtheid van HIC-strafzaken. De variabelen leeftijd bij eerste strafzaak, het aantal eerder strafzaken, het aantal eerdere strafzaken met een HIC-delict en de veroordelingsdichtheid van respectievelijk strafzaken en straatroofstrafzaken bleken geen (eigen) bijdrage te leveren aan de voorspelling van de recidive en zijn dus niet opgenomen in het gebruikte voorspellingsmodel.

Voor overval bleek het lastig om een model samen te stellen dat een betrouwbare schatting geeft van de gecorrigeerde recidiveontwikkeling in de periode 2006-2015. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de wijze waarop de achtergrondkenmerken van overvallers samenhangen met recidive over de jaren heen is veranderd. Het bleek wel mogelijk om de gecorrigeerde recidive te berekenen voor een kortere periode. Voor overval is daarom een model ontwikkeld voor de gecorrigeerde recidiveontwikkeling in de periode 2011-2015. Er is gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, waarbij de invloed van de variabelen op de *baseline hazard* is geschat aan de hand van de *probit scale* en de *baseline hazard* van het optimale model vijf vrijheidsgraden had. De fit van het model voor overval is goed, er werd voldaan aan voorwaarden die gesteld werden aan de voorspelfout. Tien achtergrondkenmerken werden in het voorspellingsmodel opgenomen: sekse, geboorteland, (kwadraat van) leeftijd bij uitgangszaak, (log van) leeftijd bij eerste strafzaak, (log van) het aantal eerdere strafzaken, het aantal eerdere strafzaken met een HIC-delict, afdoening, type overval en de veroordelingsdichtheid van respectievelijk alle strafzaken en overval-strafzaken. De variabelen het aantal eerdere strafzaken met een overval en de veroordelingsdichtheid van HIC-strafzaken bleken geen (eigen) bijdrage te leveren aan de voorspelling van de recidive en zijn dus niet opgenomen in het gebruikte voorspellingsmodel.

In tabel B1 staan voor iedere onderzoeksgroep de kenmerken van het voorspellingsmodel samengevat.

Tabel B1 Kenmerken voorspellingsmodellen gecorrigeerde recidive-ontwikkeling HIC-daders

	Woninginbraak	Straatroof	Overval
	2006- 2015	2006- 2015	2011- 2015
Aantal vrijheidsgraden	4	5	5
Schaal	hazard	probit	Probit
Variabelen²¹			
seks	x	x	X
geboorteland	x	x	X
(log/kwadraat) leeftijd bij uitgangzaak	x	x	X
(log/kwadraat) leeftijd bij eerste strafzaak			X
(log/kwadraat) aantal eerdere strafzaken	x		X
(log/kwadraat) aantal eerdere strafzaken met HIC-delic			X
(log/kwadraat) aantal eerdere strafzaken met hetzelfde delict		x	
veroordeledingsdichtheid alle strafzaken			X
veroordeledingsdichtheid HIC-strafzaken		x	
veroordeledingsdichtheid strafzaken met hetzelfde delict	x		X
type overval	nvt	nvt	X
afdoening	x	x	X

²¹ Uit exploratieve analyses bleek dat de invloed van sommige variabelen op recidive niet lineair verloopt (bij één of meerdere HIC-dadergroepen). Om rekening te houden met deze niet-lineaire verbanden met de uitkomstmaat is in sommige gevallen de log of het kwadraat van de variabele meegenomen in het model. Door dit te doen worden de voorspellingen van het voorspellingsmodel beter.

Bijlage 3 Voorspellingsmodellen verwachte recidive per arrondissement

Verschillen in de achtergrondkenmerken van de HIC-daders tussen de arrondissementen maakt het lastig om arrondissementen onderling met elkaar te vergelijken. Daarom is er, naast de feitelijke recidive, ook de verwachte recidive per arrondissement berekend. Dit gebeurt met behulp van een voorspellingsmodel. Meer specifiek is (net als beschreven in bijlage 2) gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, een bijzondere vorm van regressieanalyse (Royston, 2001). Voor elke HIC-onderzoeksgroep (woninginbrekers, straatrovers en overvallers veroordeeld in 2013 tot en met 2015) is een voorspellingsmodel ontwikkeld die binnen een redelijke foutmarge de verwachte recidive per arrondissement kan generen.

Voordat geprobeerd is een betrouwbaar model per onderzoeksgroep samen te stellen zijn er drie voorbereidende stappen ondernomen. Allereerst zijn personen die ontbrekende waarden hadden op de variabele arrondissement uit de onderzoeksgroepen verwijderd. Bij woninginbraak waren dit in totaal 13 personen (0,2%), bij straatroof 4 personen (0,1%) en bij overval 3 personen (0,2%). Ten tweede zijn per onderzoeksgroep de daders uit de drie meest recente cohorten, namelijk 2013 tot en met 2015, samengevoegd. Het is mogelijk dat een dader in meerdere cohorten met een uitgangszaak voorkomt. In dat geval is de eerst voorkomende uitgangszaak als uitgangszaak aangewezen. Tot slot is voor elke dader een gewicht van het arrondissement toegevoegd. Het gewicht betreft het aantal personen van arrondissement X gedeeld door het gemiddeld aantal personen per arrondissement. Door middel van het toevoegen van een gewicht aan het model corrigeer je voor de verschillen in aantal personen per arrondissement: elke arrondissement weegt hierdoor even zwaar mee.

De werkwijze waarbij de verwachte recidive per arrondissement wordt berekend is grotendeels gelijk aan de werkwijze van de gecorrigeerde recidive over de tijd, welke is beschreven in bijlage 2. Ook hier bestaat de correctie uit grofweg drie stappen. Ten eerste zijn ontbrekende waarden op achtergrondkenmerken geïmputeerd, zodat ook deels incomplete cases kunnen worden meegenomen in de analyses. Ten tweede is door middel van tienvoudige kruisvalidatie een voorspellingsmodel opgesteld waarmee de tweejarige recidiveprevalentie zo goed mogelijk wordt voorspeld. Bij de modelselectie is gebruikgemaakt van het Akaike Informatiecriterium (AIC). De fit van het beste model wordt voldoende geacht als het absolute verschil tussen de feitelijke en voorspelde recidivepercentage (absolute voorspelfout) niet groter is dan één procentpunt en het relatieve verschil tussen de feitelijke en voorspelde recidivepercentage (relatieve voorspelfout) niet groter is dan vijf procent. Hierin verschilt de werkwijze iets van de werkwijze beschreven in bijlage 2. Waar eerder de voorspelfout per cohort is berekend, is hier de voorspelfout over alle drie de cohorten tezamen berekend. Het beste model was het model dat in de tien valideringsamples de kleinste gemiddelde afwijking (voorspelfout) te zien gaf tussen de voorspelde en de feitelijke tweejarige recidive. In de derde en laatste stap wordt het voorspellingsmodel gebruikt om per arrondissement de verwachte recidive te berekenen.

Voor woninginbraak is er gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, waarbij de invloed van de variabelen op de *baseline hazard* is geschat aan de hand van de *hazard scale* en de *baseline hazard* van het optimale model vijf vrijheids-

graden had. De fit van het model voor woninginbraak is goed, er werd voldaan aan de voorwaarden die gesteld werden aan de voorspelfout. Acht achtergrondkenmerken werden in het voorspellingsmodel opgenomen: sekse, geboorteland, (log van) leeftijd bij uitgangszaak, (log van) leeftijd bij eerste strafzaak, (log van) het aantal eerdere strafzaken, (log van) het aantal eerdere strafzaken met een woninginbraak, afdoening en de veroordelingsdichtheid van HIC-strafzaken. De variabelen het aantal eerdere strafzaken met een HIC-delict en de veroordelingsdichtheid van respectievelijk strafzaken en woninginbraakstrafzaken bleken geen (eigen) bijdrage te leveren aan de voorspelling van de recidive en zijn dus niet opgenomen in het gebruikte voorspellingsmodel.

Voor straatroof is er gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, waarbij de invloed van de variabelen op de *baseline hazard* is geschat aan de hand van de *hazard scale* en de *baseline hazard* van het optimale model zes vrijheidsgraden had. De fit van het model voor straatroof is goed, er werd voldaan aan de voorwaarden die gesteld werden aan de voorspelfout. Elf achtergrondkenmerken werden in het voorspellingsmodel opgenomen: sekse, geboorteland, leeftijd bij uitgangszaak, leeftijd bij eerste strafzaak, het aantal eerdere strafzaken, het aantal eerdere strafzaken met een HIC-delict, het aantal eerdere strafzaken met een woninginbraak, afdoening en de veroordelingsdichtheid van respectievelijk strafzaken, HIC-strafzaken en woninginbraakstrafzaken.

Voor overval is er gebruikgemaakt van een parametrisch survivalmodel, waarbij de invloed van de variabelen op de *baseline hazard* is geschat aan de hand van de *hazard scale* en de *baseline hazard* van het optimale model vier vrijheidsgraden had. De fit van het model voor overval is goed, er werd voldaan aan de voorwaarden die gesteld werden aan de voorspelfout. Acht achtergrondkenmerken werden in het voorspellingsmodel opgenomen: sekse, (log van) leeftijd bij uitgangszaak, leeftijd bij eerste strafzaak, (log van) het aantal eerdere strafzaken, (log van) het aantal eerdere strafzaken met een HIC-delict, afdoening, type overval en de veroordelingsdichtheid van strafzaken. De variabelen geboorteland, het aantal eerdere strafzaken met een overval en de veroordelingsdichtheid van respectievelijk HIC-strafzaken en overvalstrafzaken bleken geen (eigen) bijdrage te leveren aan de voorspelling van de recidive en zijn dus niet opgenomen in het gebruikte voorspellingsmodel.

In tabel B2 staan voor iedere onderzoeksgroep de kenmerken van het voorspellingsmodel samengevat.

Tabel B2 Kenmerken voorspellingsmodellen verwachte recidive HIC-daders veroordeeld in 2013-2015 per arrondissement

	Woninginbraak	Straatroof	Overval
Aantal vrijheidsgraden	5	6	4
Schaal	hazard	hazard	Hazard
Variabelen²²			
seks	x	x	X
geboorteland	x	x	
(log/kwadraat) leeftijd bij uitgangzaak	x	x	X
(log/kwadraat) leeftijd bij eerste strafzaak	x	x	X
(log/kwadraat) aantal eerdere strafzaken	x	x	X
(log/kwadraat) aantal eerdere strafzaken met HIC-delic		x	X
(log/kwadraat) aantal eerdere strafzaken met hetzelfde delict	x	x	
veroordelingsdichtheid alle strafzaken		x	X
veroordelingsdichtheid HIC-strafzaken	x	x	
veroordelingsdichtheid strafzaken met hetzelfde delict		x	
type overval	nvt	nvt	X
afdoening	x	x	X

²² Uit exploratieve analyses bleek dat de invloed van sommige variabelen op recidive niet lineair verloopt (bij één of meerdere HIC-dadergroepen). Om rekening te houden met deze niet-lineaire verbanden met de uitkomstmaat is in sommige gevallen de log of het kwadraat van de variabele meegenomen in het model. Door dit te doen worden de voorspellingen van het voorspellingsmodel beter.

Bijlage 4 Feitelijke en verwachte recidive, betrouwbaarheidsintervallen en effectgroottes per arrondissement van HIC-daders

Tabel B3 Feitelijke en verwachte tweejarige recidiveprevalentie, betrouwbaarheidsintervallen en effectgroottes naar arrondissement van veroordeelde HIC-daders in 2013-2015

	N	Feitelijke recidive	Betrouwbaarheidsinterval feitelijke recidive			Verwachte recidive	Effectgrootte
			ondergrens	bovengrens			
Woninginbraak							
Amsterdam	604	57,4	55,6	-	59,2	56,0	0,019
Noord-Holland	476	55,1	53,1	-	57,2	53,5	0,023
Midden-Nederland	748	58,8	57,2	-	60,4	56,8	0,027
Noord-Nederland	583	53,5	51,6	-	55,4	54,4	0,013
Den Haag	867	60,2	58,9	-	61,5	57,2	0,040
Rotterdam	746	51,5	50,0	-	53,1	54,7	0,044
Limburg	363	47,8	45,5	-	50,2	49,8	0,029
Oost-Brabant	467	52,6	50,6	-	54,7	52,3	0,004
Zeeland-West-Brabant	351	43,5	41,1	-	45,9	43,4	0,000
Gelderland	615	55,2	53,4	-	57,0	54,1	0,015
Overijssel	350	55,2	52,8	-	57,6	56,9	0,023

Noot: Het betrouwbaarheidsinterval per arrondissement varieert van 95% tot 97,3%.

Tabel B3 (vervolg)

	N	Feitelijke recidive	Betrouwbaarheidsinterval feitelijke recidive		Verwachte recidive	Effectgrootte	
			ondergrens	bovengrens			
Straatroof							
Amsterdam	657	56,0	54,4	-	57,5	50,9	0,070
Noord-Holland	202	48,6	45,5	-	51,8	50,0	0,019
Midden-Nederland	287	49,3	46,7	-	52,0	48,0	0,019
Noord-Nederland	131	46,6	42,9	-	50,5	49,8	0,045
Den Haag	298	56,6	54,1	-	59,1	50,7	0,083
Rotterdam	609	47,1	45,3	-	48,9	48,3	0,018
Limburg	114	45,6	41,6	-	49,9	48,0	0,035
Oost-Brabant	106	46,2	42,1	-	50,6	49,4	0,044
Zeeland-West-Brabant	185	48,5	45,2	-	51,8	48,8	0,005
Gelderland	179	50,6	47,3	-	54,0	49,0	0,024
Overijssel	110	38,7	34,8	-	42,8	48,5	0,141
Overval							
Amsterdam	200	37,8	34,8	-	41,0	39,7	0,030
Noord-Holland	189	42,0	38,8	-	45,3	40,4	0,024
Midden-Nederland	207	43,0	40,1	-	46,1	38,3	0,077
Noord-Nederland	143	33,9	30,8	-	37,3	41,1	0,111
Den Haag	224	41,7	38,8	-	44,7	38,8	0,046
Rotterdam	274	40,8	38,1	-	43,6	38,9	0,031
Limburg	122	39,4	35,4	-	43,6	37,9	0,023
Oost-Brabant	154	35,5	32,1	-	39,1	38,6	0,051
Zeeland-West-Brabant	141	37,3	33,7	-	41,1	38,8	0,025
Gelderland	164	44,6	41,2	-	48,2	41,0	0,056
Overijssel	118	36,8	32,9	-	40,9	41,6	0,076

Noot: Het betrouwbaarheidsinterval per arrondissement varieert van 95% tot 97,3%.